

LAIKMETS

Jaunieši, kas dienestā lūdz jaunus ceļus

1945. g. 10.

Darbi, kas runā

Darbi runā skaidrāk par vārdiem. Spilgtāko liecību par nacionālsociālistiskās Vācijas plašajiem valsts jaunūzbūves nodomiem liecina daudzās celtnes, kas uz sāktas un pabeigtas Adolfa Hitleram atrodoties valsts priekšgalā. Nacionālsociālisms sāka savu darbu sekojot devīzei, ka nākotne pieder radošām tautām. Trešā valsts uzsāka plašus darbus visās valmniecības nozarēs. Jūral atkaroti tūkstošiem ha plaši apgabali, nosusināti purvi un uzceltas glimeņu mājiņas desmitiem tūkstošiem strādnieku. Adolfa Hitlera personīgā ierosmē un virsvadībā pēc 1933. gada Vācijā pacēlās viena jaunceltnes pēc otras. Visas tās bija domātas mīlerīgam darbam mākslā, kultūrā un jaunatnes audzināšanā. Kultūras nami, mākslas pils un sporta stadioni liecina par jaunās Vācijas nodomiem — mīlerīgā, jaunradošā darbā celt savas tautas labklājību. Daudzas monumentālas celtnes ir jau pabeigtas, daudzi darbi un nodomi palikuši pusceļā. Zīdisko plutokrātu uzspiestais karš pārtraucis mīlerīgo jaunūzbūves darbu un spiedis vācu tautu ķerties pie ieročiem, lai uodrošinātu brīvību uz visiem laikiem.

Kl.

Jaunais valsts kancelejas nams, kas celts pēc arch. Alberta Speera projekta.

Teatra nams Desavā, celts pēc arch. Fr. Lippa un W. Rotha projekta.

Valsts kancelejas uama iekš

191. uzdu
no
ikmeta"
rchiva.

Viena no pirmajām jaunceltnēm nacionālsocialistiskajā valstī —
Vācu mākslas nams Mīnchenē.

marmora galerijas monumentalais veidojums.

Visu zemju sportisti skatījuši un apbrīnojuši Berlīnes olimpisko stadionu.
Skats uz olimpiskā stadiona torni.

Minulicējs saņēmis uzdevumu un atstāj ostu, lai kaujas joslā izliktu minas jaunos apgabalos.

Foto „Weltbild“.

uz cīņiem

Minulicējs savu uzdevumu ir izpildījis. Boļševiku karakuģis uzskrējis vācu minai un ar spēcīgu detonāciju uzspragst gaisā. Pacēlas dūmu un liesmu stabs, ko pēc dažām minūtēm apņem ūdens.

Foto „Weltbild“.

Vācu kapallotes sargkuģi nodrošina transportkuģu karavānas pret lenaidsnieka uzbrukumiem.

PK kara ziņotāja Tressa zīm. „Weltbild“.

Dienu un nakti nuvērotājs uz klāja vēro tālskati apvārsni. Saulei lēcot un norietot jūrā sniedz brīnīškas ainavas.

Foto „Weltbild“.

Modri savās cargo vietās stāv tācu kapallotes kreiseri un kaujas kuģi, sargājot Eļropas krastus un nodarot smagus zaudējumus lenaidsniekam.

Foto „Weltbild“.

Pa sniegotiem un sasalušiem ceļiem virzās uz priekšu karaspēka daļas un apgādes kolonnas.

Foto „Weltbild“

**Pa
sniegotiem
ceļiem**

Pa sniegotiem un sasalušiem ceļiem virzās uz priekšu karaspēka daļas un apgādes kolonnas.

Zenitartilērijas novērošanas postenis pašprojektētā novērošanas tornī nepārtraukti uzmana lēnāidnleka aviācijas kustību.

Arvien ciešāk noslēdzas loka ap Sevastopoli. Visliktākajos laika apstākļos vācu transporta vienības piegādā frontei pārtiku un munīciju.

Tanku atbalstītas kājnieku vienības dodas uz fronti.

Vācu izluku vienība ceļā.

Naktsmaiņā māsa paliek modra rūpēs par viņai uzticētiem slimajiem un invalīdiem. Noteiktā laikā viņa iet no gultas pie gultas, pārbauda pulsu, mēri temperatūru un pasniedz zāles.

Jāpārziņ ārstniecības līdzekļi, tāpēc māsa iepazīstina mācekli ar to īpatnībām un lietošanu.

Šis laiks prasāno katra cilvēka zināmus upurus. Līdzās vīrietim arī sievietē piedalās cīņā par jauno Eiropu. Un liels ir to vācu sievu un jaunavu pulks, kas stājušās zem Sarkanā krusta zīmes, lai izpildītu savu pienākumu pret tēvzemi. Visu iedzīvotāju šķiru un visdažādāko arodu piederīgās jo lielā skaitā veltījušas sevi slimo un ievainoto kopšanas darbam. Viņas apvilkušas mūsu baltos tērpus un tagad dzīvo tikai vienam uzdevumam: dziedēt brūces, remdēt sāpes un rūpēties par tiem, kas tēvijai ziedojuši savu veselību. Jāpatur vērā, ka vācu Sarkanā krusta māsām zināšanu un spēju ziņā uzstāda ļoti augstas prasības. Ša skatā ar savu nodarbhības veidu māsas, mūsu mācekles un slimo kopējas bauda rūpīgu izglītību. Lietpratīgi un piedzīvojumiem bagāti ārsti viņām māca medicīnas zinības un praktisko palīdzību pie ievainoto apkopšanas. Praktiskā darbā viņas mācās izdarīt pārsējumus, asistēt ārstam, pagatavot slimniekiem ēdienus u. t. t. Tā viņas savā apmācības laikā piesavinās visu nepieciešamo, lai labi sagatavotas stātos darbā slimnīcās un kašpēka pārsienamos punktos.

Mūsu foto uzņēmumi rāda darbu vācu Sarkanā krusta „mātes mājā”, kur pastāvīgi notiek kursi māsām un kopējām. Pēc katra kursa notiek pārbaudījumi, lai pārliecinātos, vai kursantes sasniegušas vajadzīgo gatavību savam atbildīgajam darbam.

Jāprot vārit, jo frontē māsām nereti jāuzņemamas arī lazaretē virtuves vadība. Māsām jāmacās nevien diētas ēdleni, bet arī parastās barības pagatavošana.

Jāprot arī šūt, jo māsām jāzina, kā uzturēt kārtībā slimnieku un lazaretē veļu. Bez pamatīgu šūšanas kursiem šīs zināšanas nevar iegūt, tāpēc, nolikusi termometru pie malas, mācekle ķeras pie šujammašinas.

KOPŠOLĪ

Darbs arvien ir bijis latviešu tautas tikums. Latvieši visos laikos ir mācējuši un gribējuši strādāt. Visās darba nozarēs, no visvienkāršākā darba sākot un ar augstskolas profesora darbu beidzot, latvieši ir atradušies darītāju pirmajās rindās.

Nav sveša latviešiem arī darba audzinošā nozīme, tāpēc tuva un saprotama mums ir vācu tautas darba dienesta organizācija, kas tagad savās rindās aicina arī latviešu jaunekļus.

Aicinot latviešu jaunekļus vācu tautas lielajā skolā, Vadonis Adolfs Hitlers ir atzinis latviešu tautu par līdzvērtīgu Jaunās Eiropas veidošanas darbā.

Vācu darba dienests veidots kā skola, kurā jāiet un jāmacās visai jaunatnei. Jāmacās izprast un cienīt katra, arī visvienkāršākā fiziskā darba vērtību, lai spētu iekļauties vienotā tautas saimē.

Trīs tūkstoši latviešu jauniešu, kas pēc dažiem mēnešiem dosies uz Vāciju, lai stātos darba dienesta rindās, vienu gadu ies skolā, kur gājuši un mācījušies jau simti tūkstoši vācu jauniešu. Latviešu jauniešiem tagad dota lielā izdevība kopā ar vācu jaunatni mācīties izprast un cienīt darbu un tā darītāju. Līdz ar to mūsu zēniem būs iespējams iejusties pašā darba dienesta organizācijā un tieši iepazīties ar nacionālsociālisma audzināšanas uzskatiem. Šie 3000 jaunekļu būs Jaunās Eiropas idejisko cinitāju priekšpulks Latvijā, un viņi varēs vadīt un mācīt savus jaunākos brāļus. Tā

arī mūsu zemē radīsies kodols, kas varēs uzņemties daudzus atbildīgus darbus.

Jau pirmajās jūlija dienās, kad tūkstoši latviešu ar ieročiem rokās palīdzēja vācu karavīriem mūsu zemes atbrīvošanā, latvieši parādījuši savu apņēmību iet kopšoli ar vācu tautu jaunas kārtības radīšanai. Šodien latviešu brīvprātīgo vienības plecu pie pleca ar sabiedroto tautu karavīriem cīnās par Eiropas brīvību. Šiem cīnītājiem tagad pievienosies 3000 cīnītāju darba frontē.

Mēs esam un varam būt lepni, ka liktenis mums ļāvis būt līdzdalībniekiem jaunā laikmeta veidošanas darbā. Latviešu tauta jau vairākkārt darbos rādījusi, ka tās vienīgā vēlēšanās ir visciešākā sadarbība ar vācu tautu, lai mierīgā darbā celtu savas zemes labklājību un nodrošinātu tās brīvību. Mēs stingri un noteikti norobežojamies no angļu-amerikāņu un boļševiku kalpiem, kas nevar vai negrib izprast jaunā laika garu un latviešu nostāju pret to. Mēs izslēdzam no mūsu vidus visus šaubīgos un čukstētājus, jo mēs neļausim traucēt latviešu tautas jaunuzbūves darbu. Lielā darba traucētāji un jaucēji agri vai vēlū saņems pelnīto sodu.

Līdz ar mūsu brīvprātīgajiem austrumos, līdz ar mūsu darba dienesta jauniešiem visa latviešu tauta stingrā kopsolī apņēmusies iet kopējo ceļu Jaunās Eiropas celšanai, kopā ar saviem atbrīvotājiem veidot drošu nākotni.

Galavi cīņai par Eiropas brīvību.

Sniega Roze

ILZES
KALNĀRIS
ROMANS

(2. turpinājums)

Lidums pārmetoši sniedza viņai roku. Sportistu vidū nebija noslēpumu, bet nu... „Sniega Roze, Sniega Roze!” Vairāk viņš neko neteica. Pārējie aizdomīgi smaidīja. Tad tāda bija slaloma meistare! Draudzējās ar pūdera Griķa dēlu, kaut gan pašai seja kā magoņu lapa, nevajaga nekā... Tā manta, tā manta!

Mājā Baiba atrada Gaidas kundzi saraudātām acīm un sniegbaltu ceriņu grozu ar vārdiem: „Mīļā Sniega Roze, esiet citreiz prātīgāka!” Viņa saprata, ka ceriņus sūtījis jaunais Griķis un negribēja tos paturēt. Kopš vakardienas viņa juta naidu pret Griķu vārdu. Un kaut arī Griķis bija viņu vīrišķīgi aizstāvējis, bet Tālavš nelicies ne zinīs!

Baiba lūdza māti aiznest ceriņus ar visu vēstuli uz to puķu veikalu, no kura tie bija nākuši. Viņa vēlējās, lai jaunais Griķis ceriņu grozu saņem atpakaļ.

6.

Mīlestība, ko ļaudis neredz, aug kā sūna uz vientuļas klinčs, ziemu un vasaru, mēnešiem, gadiem ilgi. Slēptās jūtas gruzd kā mūžīgs, kluss ugunskurs, bez dūmiem un bez liesmas. Tikai tam, kas nes viņu krūtīs, sūkst apdeguma brūces, bet neviens tās neredz un nevar dziedināt.

Jurim Tālavam bija pieķērusies vēl viena sieviete. Viņas mūžs bija īss kā jāptārpjām, kas spīd tikai vasaras naktīs ap Jāņiem. Tā bija sīkā redakcijas mašīnrakstītāja Rasma. Viņa rakstīja sporta ziņas un bija padota Tālavam. Divus gadus Rasma diendienā dzirdēja viņa steidzīgos soļus, aso balsi un isās pavēles, juta viņa svārku un tabakas smaržu, stiprās rokas spiedienu...

Viņa to pazina labāk kā pati sevi. Jau no acīm Rasma noskatīja, kāds Tālavam garastāvoklis, ko viņš vēlas, ko rakstīs. Pazina viņa kreklus, košās kakla saites, nemierīgo dzīvi. Siltām acīm Rasma vienmēr noglāstīja pelēko Rekordisti ielas malā, kas nekad nebija viņu vizinājusi, nezinot sakārtoja papīrus uz Tālava galda un vasarā ielika traukā saules purenes vai rudzupuķes, kādas nu te, pilsētā, varēja dabūt. Tālavš nekad to nebija ievērojis, ne prasījis, kur puķes radušās. Viņam nebija laika tā-

dām lietām. Sabāzīs rokas kabatās, viņš staigāja pa istabu diktēdams, runāja pa tālruni, rāja līdzstrādniekus, lasīja laikrakstus un atkal dikteja. Rasma bālie pirksti zibenīgi lēkāja pa taustiņiem, viņa gribēja uzrakstīt vārdus ātrāk nekā Tālavš izteica. Šī centība bija viņas dzīves prieks un saturs. Klusi malā vērodama, Rasma pazina visus cilvēkus, kas grozījās ap Tālavu. Viņa zināja, kad tālruni skan Griķu Dailas balss, izgriezta no avīzes Sniega Rozes uzņēmumus un paglabāja tos. Rasma sarāvās, kad redzēja sporta sacīkstēs vai uz ielas blakus Tālavam Sniega Rozi. Tik sāta un vesela viņa izskatījās un mūžīgi smaidīja! Kur Rasma varēja līdzināties ar viņu vai Griķu Dailas pūkaino kažoku un glīto šoferi! Rasmai vaigu galos vienmēr dega drudzaini plankumi, viņai bija maz spēka, un veselu gadu tā bija nodzīvojusi Tērvetes sanatorijas baltajā istabā. Ai, Rasma zināja, ka dzīvība nav nekāda rotaļa, tā var izdzist ātri kā svece caurvējā un bieži vien jāuztur visādiem līdzekļiem. Nakts darbs redakcijā viņu sagrauja, bet Rasma nespēja pat iedomāties par aiziešanu. Viņas šaurajai, klusajai dzīvei Tālava tuvums laistījās pāri kā ziemeļblāzma debesīm. Rasma gaiši redzēja viņa vainas, mainīgo dabu un paviršo pieeju pasaulei, bet ne jau labuma dēļ cilvēku mil. Mil tādēļ, ka pie viņa velk stipras, neredzamas saites, tādēļ, ka viņu saprot un — attaisno...

Tāpat tas bija arī ar Rasmu. Viņa redzēja Tālavu tuvāk kā Sniega Roze un Daila, ikdienā, darbā, kur neviens cilvēks nespēj apslēpt savu isto seju.

Tālavam Rasma bija tikai mašīnrakstītāja. Nekad viņš nepacēla viņai nokritušo papīra loksni, nepasniedza mēteli. Meitenes klātbūtnē viņš mierīgi piesauca sātānu un jodu... Dāmas bija citas. Rasma nedabīgi spožās acis brīžam pielīdza asarām, tik dziļi iesāpējās jūtīgā sirds, bet viņa tādās reizēs novērsās un neko neizrādīja. Tā kā tā Tālavš nesaprastu. Viņš bija vīrietis un nebija tik smalkjūtīgs. Pietika jau, ka viņš Dailai paturēja smago sudraba pūdera kārbu, vai Sniega Rozi papēma aiz elkoņa. Ar Rasmu viņi bija darba biedri redakcijā, kur visi gāja pa galvu un kaklu, kas tur tādus sīkumus varēja iegaumēt. Labi, ja pateica „labvakar”, „lūdzu” un „sveiki”. Bet

Rasma pacietīgi laboja visos rakstos ielaisītās kļūdas un reizēm pat gāja pie „Šodienas” atbildīgā redaktora saņemot Tālava vietā rājienu. Ja Tālavš to būtu zinājis, viņš būtu brīnījies tāpat kā kuņš katrs, ka pasaulē ir vēl tādi cilvēki. Brīnītos un neticētu, to Rasma labi zināja. Tāpēc viņa neprasiņa, cik dzīve būs gaļa, cik ilgi viņa varēs sēdēt pie rakstāmmašīnas. Kādas iekšējās ticības apstarota viņa strādāja. Ziedoties — tas bija vājās jaunavas vienīgais dzīves mērķis. Viņa nebija patmīle, kādi mēdz būt slimi cilvēki. Šo nezāli viņa sevi jau bija iznīdējusi sanātorijā, kur redzēja, ka citiem ir vēl lielākas ciešanas kā viņai. Dažs tur splāva asinis, citam tikpat kā nebija vairs plaušu... Dažs gulēja gadiem uz gultas un gaidīja nāvi. Bet viņa varēja vēl staigāt un strādāt.

„Rasma jaunkundze!” igni sauca Tālavš savas istabas durvīs otrā vakarā pēc Ziemas biedrības goda tiesas sēdes. Jau no balss Rasma noprata, ka Tālavam guļ akmens uz sirds. Viņa pakampa smago rakstāmmašīnu klēpī un steigās no blakus istabas pie Tālava rakstāmgalda. Nozibēja šķiltavas, Tālavš aizsmēķēja un apsēdās krēslā. Bet Rasma saprata, ka ilgi viņš tur nenosēdēs. Griestu spuldze dega tik gaiši, ka Tālavš nejauši ievēroja meitenes spilgti sārtos vaigus, ēnainās acis un smalkās dzīslīgas deniņos. Viņš pamanīja arī Rasma trauklās kājas, kas bija ieģērbtas biežās vilnas zeķēs, un salikušo muguru. Pamanīja savas neapmierinātības dēļ un nodomāja, ka tāda laikam, rodas no ilgas sēdēšanas pie rakstāmmašīnas. Rasma ieklepojās, un Tālavš noskurinājās no sausās skaņas. Viņš bija jau piemirsis meitenes plaušu kaiti, bet nelāgās noskaņas dēļ necieta pat klepu. Pēc gruzdošām ķiršu lapām smaržoja pāri tālām jūrām vesta tabaka. Tālavš pārmeta vienu kāju otrai: „Jaunkundz, rakstiet: „Baiba Lielupe trenējas Gaiziņkalnā, nē, pagaidiet, tā nē! Sasodīts, kā gan lai rakstu,” Tālavš izsaucās un paspēra ar kāju krēslu. „Ziniet, Sniega Roze par savām dēkām nav saņēmusi pat rājienu. Igāts visu nosauca par „nožēlojamu pārpratumu”. Bet tas vēl nav viss. Ziemas biedrība Lielupes dzīvību apdrošinājusi par 8000 latiem. Iedomājieties tikai! Pati viņa aizbraukusi ar Daugavieti uz Gaiziņkalnu. Un viss tas no-

ticis šodien. Tā ir skaļa ziņa. Bet kādu lai liek virsrakstu? Baibas Lielupes dzīvība apdrošināta par 8000 latiem?" Tālavs prasīja Rasmai.

Mašīnrakstītāja neatbildēja un nolieca zemu galvu. Kā gan Tālavs tā varēja runāt par Sniega Rozi, savu draudzeni! Cik skumji, ka jāmīl tāds vīrs... Un Rasma iekoda lūpā, lai neapmiglotos acis.

Tālavs pieskrēja pie loga un pašķīra aizkarus: gaišs ziemas vakars un vairāk nekā. Viņa pašlepnums bija sakustināts kā skudru pūznis. Kā Baiba varēja tā aizbraukt, neteikusi ne vārda, nelikdamās par viņu ne zināt! Viņam pēkšņi derdzās pilsēta, Griķu Dailas laipnība, kas bija lipīga kā sarkans, sveķains zieds, viss. Šovakar bija jābrauc ar viņu vizināties kamanās pa Meža aleju. Pūdeņa princese grib viņam laukam uzvilkt zelta gredzenu pirkstā! Ar tādu ģimeni nebija joki. Drīz vien vecais Griķis varbūt sitīs uz pleca un sauks par savu znotu. Tālavam kļuva karsti. Daila jau bija daiļa kā paija, bet cik ilgi? Apniks viņš tai kā bridža partija, kurā vienmēr zaudē. Un — būt par iegātni Griķu bagātajā namā nebūs viegli. Jaunais Griķis arī tāds gaisīgs... Viņu nemaz neievēro, bet iet kā naudas pūķis. Gaidas kundze gan viņu bija lepnī izdzinusi, bet Sniega Roze cēlās atkal godā... Un viņam gribējās būt atkal pie Baibas, just viņu stipru un spītīgu, kā sīkstu, dūmos sautētu paegļa spieķi, uz kuŗa var labi atbalstīties...

„Dabūšu kādu nedēļu atvaļinājumu un braukšu uz Gaiziņkalnu! Lai Daila skaita savus vizuļus laimīga,“ viņš beidzot nolēma un ar sparū aizrāva aizkarus. Rasma viņu visu laiku gaidīja pie rakstāmmašīnas. Viņa nojauta, ko Tālavs domā. Un viņai kļuva žēl staltā vīra labi piegrieztajā, svītrainajā uzvalkā. Bija tā, it kā viņš visu laiku skraidītu pa kādas upes krastu un nevarētu atrast vietu, kur pāri tikt. „Kaut es viņam varētu palīdzēt!“ vēlējās Rasma.

Kad skanēja tālrunis, Tālavs necēla klausuli. Viņš baidījās, ka nezvana Daila. Tālavam trūka dūšas klaji noraidīt Griķa meitas draudzību. Vēl jau nekā nevarēja zināt...

VII

Kā gan bija radies vārds Sniega Roze, jaunatja tie, kas pirmo reizi dzirdēja Baibu Lielupi tā saucam. Šim vārdam bija sava vēsture.

Kad Baiba baltā ziemas rītā spīrgta pamodās Gaiziņu augšējā istabā, ko Maija viņai ik gadus izgreznoja savām košajām segām, viņai bija jādoma par pagātni. Sporta ārsts Kangars viņu Rīgā pirms braukšanas uz Gaiziņkalnu rūpīgi izmeklēja. Viņas veselība bija varena, plaušu tilpums tikpat liels kā vīrietim, sirds stipra un muskuļi attīstīti. Nē, Kangars nevarēja neko citu meistarei parakstīt kā to pašu auzu pārslu tumi, ķekaru cukuru un zivju eļļu... Naktī

Sniega Roze bija piedzīvojusi skaistu braucieni no Mārcienas uz Gaiziņiem kopā ar citiem sportistiem Andra lielajās kamanās zem dzirkstošajām zvaigznēm, dzērusi Gaiziņu istabā karstu pienu ar medu un tad liksma un nogurusi ielidusi baltajos linu palagos. Katru ziemu Baiba gulēja šai nomalajā rīta puses istabā, kur platajās rūtīs pavasarī bagātīgi iespidēja saule, un vingroja pie vajēja loga. Pirmo rītu Gaiziņos pēc garā ceļa viņa drikstēja gulēt ilgāk, arī Daugavietis vēl negāja uz kalnu. Patiesībā Baiba būtu tūlīt skrējusi izmēģināt slēpes un sniegu, tikai gribējās vēlreiz izlasīt vēstuli... Tā bija bieža zilgana aploksne ar Norvēģijas pasta zīmogu, kas gulēja uz Baibas pagalvja. Vēstule jau viņu bija gaidījusi Gaiziņos. Tā Sniega Rozei atgādināja Norvēģiju, krāšņos kalnus un sporta tautu. Norvēģietes, vienīgās sievietes pasaulē, kas lec ar slēpēm, mācīja drošsirdīgai latviešu meitenei lidot kā putnam no lēktuves 30 metru tālu un pieradināja pie garajām distancēm. Ar sajūsmu Baiba atcerējās lielās slēpošanas sacīkstes Holmen-

kollenā, Oslo tuvumā, kur ieradās 100.000 skatītāju, veci un jauni, sievas un vīri, tāpat kā latvieši dziesmu svētkos. Sniega Roze atcerējās Hamaru, Trondheimu, ar šīm vietām viņai saistījās mīlas atmiņas...

„Sniega Roze“, rakstīja viņai Dāgs Gundabrand, pasaules slēpošanas meistars, „žēl, ka Tu neesi Norvēģijā. Ir tik skaista ziema un es tik daudz domāju par Tevi...“

Baiba salika rokas pakausī un skatījās gaišajos griestos. Rīga un viss pēdējās dienās pārdzīvotais bija tagad tālu. Viņa atkal bija sniega laukos. Vai šāds pats dzidrs ziemas rīts pirms dažiem gadiem nebija Tirolē, kad viņa tur slēpoja kopā ar norveģi Gundabrandu? Baiba to skaidri atcerējās. Sniegš bija sauss, gaiss tīrs, no tālas ciema baznīcas plūda zvanu skaņas. Saule vizuļoja kalnu galotnēs, bija tik viegli elpot. Viņi abi kļiedza, un kalni deva skaidru atbalsu. Baiba ar Dāgu uzlocīja raibo vilnas kreklu piedurknes un kāpa aizvien augstāk kalnos. Galvas viņiem bija kailas. Lejā palika ieleja. Ciems izskatījās kā klīntīm pielipināta bezdelīgu ligzda. Bet augšup viņ-

— Jaunais, vieglprātīgais Rūsiņš ar ermoņiku...

pus sauca kalnu gāle un mirdzošas, zelta saules pilnas debesis. Un tad viņi atrada mazu laukumiņu kā aci, kurā nebija sniega. Dāgs pieliecās un kaut ko noplūca, tas bija bāls, bet īpatnējs un skaists zieds. „Snee rose“, teica toreiz Dāgs Gundabrandis savā daiļskanīgajā norveģu valodā un atdeva ziedu Baibai. Tie bija pirmie vārdi, kurus viņa iemācījās norveģiski. Nākamā ziemā viņa aizbrauca uz Norveģiju un tad ar Dāgu un citiem norveģu sportistiem satikās Trondheimā. Tagad Baiba bija jau tik tālu, ka lasīja grāmatas par slēpošanu norveģu valodā un varēja diezgan brīvi sarunāties. Dāgs Baibu citādāk nesaucā kā par Sniega Rozi. Drīz vien visi sportisti to uzzināja un iekrustīja Baibai jauno vārdu uz visiem laikiem. Kad Baiba atgriezās dzimtenē, pat laikraksti par to rakstīja, un beidzot katrs zēns zināja, kas ir Sniega Roze. Viņa pa mazām saauga ar šo vārdu kā ar otru ādu un brīnījās, ja kāds vēl teica — Baiba. Sniega Roze — to viņai nevarēja atņemt lāpat kā kalnus un slēpes. Beidzot parādījās pat skaņu plate ar „Sniega Rozes valsi“, ko Andris glabāja savā krājumā un uzlika ierīzi, kad Baiba atbrauca Gaiziņos.

Vingri Baiba izlēca no gultas un pieskrēja pie loga. Spīdēja saule. Gaiziņkalns laistījās tūkstoš sniega pārslās, egles stiepa zilas ēnas. Bija gandrīz tāpat kā toreiz Tirolē, tikai — dzimtenē un divas dienas pirms Ziemassvētkiem. Dāgs viņai bija atsūtījis svētku sveicienu. Viņš zināja, ka viņa slēpos Gaiziņkalnā. Baiba pūlējās aizmirst Tālavu. Viņa centās atkal un atkal atsaukt atmiņā tālo ainu lielajos kalnos, kad slēpoja blakus Gundabrandam. Kā toreiz saulē staroja Dāga gaišie mati un vaļa brūnā seja, kurā acis izskatījās kā divi dziļi ezeri pirms vētras. Kailajā kaklā viņam trīsēja zilas dzīslas, kad Dāgs stiprām rokām apkampa Sniega Rozes plecus un zēna aizrautībā dzēra viņas muti... Tas bija tur, augšā, kalnos. Sportistu izjūtas ir asas un dziļas. Viņi ir jūtīgi kā vissmalkākie tuksneša cilts rikšotāji. Bet mīlestībā viņi bieži ir kā lieli bērni.

Uzvilkusi zilu, vienkāršu treniņa tērpu un apkaltus zābakus, Baiba skrēja lejā. Viņai gribējās ēst kā vilkam. Apaļa un rožaina Baibu gaidīja Maija. Viņa bija iemīļojusi slēpotājus kā savu saimi, it sevišķi brāļa mīluli Baibu. Sniega Roze priekā iekliedzās. Uz galda viņu gaidīja svaigas ar cukuru kuļamas olas, krējums, rupja maize. Un kur tad lielais kārums — plūmju ievārijums. Baiba tiesāja visu ar istu rekordistes ēstgribu.

Kā gāju putni Gaiziņkalnā bija saradušies atkal visi slēpotāji. Tur bija rāmais Līdums savā platajā vēja kamzoli, pīpi zobos, Daugavietis šaurās pelēkās biksēs, jaunais, vieglprātīgais Rūsiņš ar ermopiku... Rūsiņš valkāja aplekrtās samta bikses un

baltus zābakus, kas bija tik mākslīgi taisīti, ka kalngalā jāsaāk, bet lejā pēc nobrauciena jāatāk, citādi kājas notirpa. Viņš turēja sevi par nākamo Latvijas meistarū slēpošanā.

Savus gaišos, sprogainos matus Rūsiņš kopā rūpīgāk kā slēpes, lipinādams tos ar visādām ziedēm uz pieres, staigāja šūpodamies un runāja tikai caur zobiem. Bija drošs, kas Rūsiņu sauca par „spoku uz slēpēm“, taču viņam pašam tas bija kā zosij rasa. Viņš pat nenopurinājās, dzirdēdams citu smieklus. Vienu ziemu Rūsiņš bija nodzīvojis Zakopanē, redzējis tur dažādas sporta zvaigznes un atdarināja tās kā mācēdams. Dievs to vien zināja, kur Rūsiņš ņēma tik dīvainus, auklām savilkus stilbus apliekamos, rožainus zīda kreklus un garu

Ingrida Viksna

Minējums

*Kur tu esi, kur ir tava istākā seja,
Dvēsele lepnā, dvēsele biklā un labā?
Nu jau tik ilgi, kopš tavās pēdās es eju,
Un tomēr nezinu, kur savu spēku tu glabā.*

*Vai tu esi tā saltā ar spītīgo pieri,
Ledainu roku kas aizņaudz asākās sāpes,
Jeb vai dziļi sevi kā sveķainu lāpu
Kādu kaisli liesmainu vainu tu nes?*

*Jā — arī lepnums, kas tevi kveldējis
cietu,
Un kas otru noliec līdz zemei un dzeļ,
Varbūt kādreiz griež savu smīnu pret tevi
Un pret sevi roku pats sitienam ceļ.*

*Un tad nāk diena, kad pēkšņi ar
saulainu elpu
Nolist pāri tev mīlums kā senajās gleznās,
Dievmāte lēnā kur pāri par postu un
vainām
Klāj sava tērpa krokas dārgās un
greznās...*

*Dvēsele lepnā, dvēsele biklā un labā,
Tavās pēdās tālu un ilgi ir iets,
Bet vēl vienmēr sevi tu svešumu glabā,
Un vēl vienmēr sevi minēt tu liec. —*

kamieļvilnas mēteļi, kas kuplās krokās krita līdz papēžiem, bet viduci bija tā apžņaugts kā dāmai dejas tērps. Vismaz Rīgas veikalos tādu mantu nebija.

Rūsiņa kaislība bija slaloms. Viņš varēja stundām ilgi lēkāt pa visstāvāko nogāzi, bet kalnā slēpes nesa rokā. Garos gabalus slēpot Rūsiņš pat nemēģināja. Tas nebija viņam piemērots prieks — skriet kilometriem pa krūmiem un mežiem, kur neviens neredz. Gaiziņkalnā viņam patiesībā bija garlaicīgi. Ja tur nedzīvotu Sniega Roze un citi izlases slēpotāji, viņš dotos uz Cēsīm. Tur vismaz bija viena maza kafejnīca un Cīruliša kalnos piegriezienus redzēja vairāk cilvēku nekā Gaiziņā. Tikai tad, kad Gaiziņos ieradās kāds ārzemnieks, Rūsiņš atdzīvojās. Tad viņš nēsāja angļu vārdnīcu kabatā un mācījās izteikt glaimus.

Baibas labākais draugs bija Līdums. Viņš bija Sniega Rozes pirmais sporta līdzgaitnieks un slēpošanas skolotājs jau no tām dienām, kad Baiba, vēl skolniece būdama, Siguldā pārgalvīgi un nemākulīgi drāzās lejā pa stāvajiem Gaujas krastiem, salauzdamā slēpes un sasizdamā zilu pieri. Līdums bija pieķēries Sniega Rozei. Viņš tak to bija redzējis savā acu priekšā no kāpura izķepurojamies par baltu, skaistu tauriņu. Viņš bija tai mācījis pagriezienus, ievilcis izmežģītās kājas, berzējis sasistos deniņus ar sniegu... Ai, cik daudz atmiņu viņam saistījās ar Sniega Rozi! Viņi bija braukuši kopā uz ārzemēm, piedalījušies sacensībās. Līdums atcerējās Sniega Rozi ar tiroliešu cepuri galvā, lielās poļu kamanās Zakopanē. Atcerējās drusku bālu, bet drošu, cietā apņēmībā sakniebtām lūpām Davosā pirms starta svešu sportistu vidū tūkstošiem skatītāju priekšā. Kā tēvs viņš priecājās toreiz par Baibas panākumiem. Bet tas nebija viss. Viņiem ar Sniega Rozi bija arī kāds kopējs sapnis. Proti, Līdums bija iecerējis dzimtenē sporta pili, tādu, kādas varbūt ceļ Norveģijā un Somijā — gaiša ēka brīvā dabā ar istabām sportistiem, pirti, treniņu laukumiem vasarā vieglatlētiem, slidotavu ziemā un vingrojamā zāli, kur var spēlēt basketbolu. Līdums domāja, ka istā vieta sporta pilij būtu Gaujas krastos pie Cēsīm, sausā, labā priežu gaisā. Tur varētu rīkot meža skrējienus, kalnos slēpot, Gaujā airēt un peldēties, vārdu sakot dzīvot veselīgu dzīvi un trenēties. Sporta pilij būtu krietna vadība, treneri, sporta ārsti un galvenais — stingri noteikumi... Pils robežās nedrīkstētu ne dzert, ne smēķēt, domāja Līdums, kaut gan pats nešķīrās no pīpes. Viņa sapni zināja ne tikai Baiba, bet arī Daugavietis, Ziemas biedriba un citi sportisti. Trūka tikai — naudas. Ziemas biedriba viena pili nevarēja uzcelt. Arī citām biedribām kases nebija nekādas naudas lādes. Vēl varēja cerēt uz olimpiskās komitejas un valsts pabalstu. Bet vispirms bija jādara pašiem. Un Līdums ar labāko sportistu grupu nodibināja sporta pils fondu, kam visas biedribas ziedoja vienas sacikstes atlikumu un sportisti maksāja starta naudu. Bija arī rūpnieki, kas no savas puses ziedoja fondam nelielas summas. Līdums neatlaidīgi ticēja, ka lietus lāses var gados sakrāt lielu ezeru. Sporta pili viņš cerēja audzināt jauno skrējēju, soļotāju, lodes grūdēju un slēpotāju paaudzi. Līdums gribēja iznīdēt skaudību no sportistu vidus un mācīt priecāties par citu uzvaru. Ai, nodomu viņam bija tik daudz... Viņš necieta rupjus un izlaidīgus sportistus, gara diženums bija pirmais, ko Līdums prasīja. „Vienalga, bokseris vai futbolists, kas cīnās saplēstā kreklā ar noasiņojušu degunu, dzīvē viņam jābūt džentlmenim,“ mēdza teikt Līdums.

(Turpinājums sekos.)

NODROŠINĀTA DZĪVE

Strādnieks ir ikviens, kas godīgā ceļā, ar fizisku vai garīgu darbu, nopelna sev maizi. Tāda ir vācu nacionālsociālisma izpratne par darba darītāju. Vācijā ir tikai viena dižciltība, proti, darba dižciltība, un darbs tur ir nodrošināts katram, bezdarba tur nav. „Mūsu uzdevums ir: strādāt, strādāt un vēlreiz strādāt” — saka Adolfs Hitlers. Katrs atsevišķais pilsonis jānovieto istā vietā nācijas saimnieciskajā dzīvē, kur viņš iespētu visaugstāko ražību un sniegtu tautas kopībai vislielāko labumu. Tā ir viena no nacionālsociālisma pamatprasībām.

Uzlikdama visiem darba pienākumu, vācu tautas kopība ņem katru tautas locekli savā aizsardzībā. Vācu tautas kopība arvien ir gatava izpildīt katram savam loceklim un atbalstīt viņu, tanī pat laikā rūpējoties par iespējami lielāko sociālo taisnību. Pazīstamā apdrošināšana slimību, invaliditātes un vecuma nespēka gadījumos nebūt neizsmel plašo palīdzības un aizsardzības darbu. Vācu sociālisms izpaužas tik vispusīgi, cik vispusīga ir pati dzīve. Vācijā ne tikai sabiedrisko, politisko, saimniecisko un kultūrálo dzīvi vispār, bet arī katra tautas locekļa dzīves gaitu apskata un vērtē no sociālistiskā redzes viedokļa. Un pirmās rūpes Vācijai ir rūpes par tautas veselību.

Veselīgā miesā mājā veselīgs gars, un tikai veselīgs cilvēks ir īsti dzīvespriecīgs un pilnvērtīgs darba spējīgs. Ārsta palīdzība un padoms tāpēc ir nodrošināts katram darba darītājam nevien darbā un uzņēmumā, bet arī ārpus tā. Lai darbs būtu ražīgs, lai būtu prieks strādāt, darba vietai jābūt lietderīgi iekārtotai, gaišai, tīrai un piemīļīgai, ar blakus telpām atpūtai, ķermeņa kopšanai un sportam. Ja darba vieta ir ierīces, kas apdraud dzīvību vai veselību, tad nepieciešami aizsarglīdzekļi un tādi iekārtojumi, kas apdraudējumu novērš. Atvaļinājumi atpūtai un veselības uzlabošanai nodrošināti katram. Atvaļinājumu var pavadīt uz laukiem, ceļojumā vai sanatorijā ikkatrs strādnieks, jo izdevumi šai vajadzībai pieskaitoti strādnieka ienākumiem.

Arī katra strādnieka ģimene ir nodrošināta. Strādniekiem ceļ glītus un ērtus dzīvokļus ar zaļumu un sakņu dārziem to tuvumā. Bērniem iekārtoti rotaļu laukumi un bērnu dārzi. Māte un bērns atrodas sevišķā aizsardzībā, jaunatnei — bezmaksas padomi visos darba jautājumos. Labierīcības vairs nav bagātnieku privilēģija. Sociālā taisnība prasa, lai katram būtu sava daļa no tiem labumiem, ko sniedz jaunākie tehnikas ieguvumi. Nacionālsociālistiskā Vācija to cenšas dot katram darba darītājam.

Vācu nacionālsociālisms prasa „brīvu ceļu katram centīgam”. Tāpēc visiem un katram nodrošināta arodnieciskā izglītība, nodrošināti lietpratēju pētījumi un padomi aroda izvēles jautājumos. Izglītība arvien ir bijusi par cēloni tautas skaldīšanai šķirās un kārtās. Vācu nacionālsociālisms lāpēc prasa dot iespēju katram tautas loceklim izglītoties visās zinību nozarēs. Vācu organizācija „Prieks dod spēku” sniedz iespēju apmeklēt ne tikai dzimtenes jaukos apgabalus, bet miera laikos arī ārzemes.

Sistematisku aroda izglītību katrs strādnieks var gūt lekcijās,ursos, sevišķās arodizglītības iestādēs. Kāpienu pa kāpienam, un vienkāršs strādnieks kļūst par aroda lietpratēju. Viņam dota iespēja sagatavoties un iestāties pat augstskolā.

Nacionālsociālistiskā valdība gūdausi par strādnieku ērtībām, ceļot skaistas un modernas ģimeņu mājiņas.

Savā dārzā audzētās saknes garšo lieliski. Strādnieka ģimeņu savas mājiņas balkonā ietur azaidu.

Brīvdienas priekus miera laikā pavairo dzimtenes apceļojums jaunajā tautas automobilī. Tautas vāgis ir spēcīgs, moderns un tomēr lēts.

Darba telpām jābūt ērtām, tīrām un gaišām. Ziedošas puķes uz darbnīcas logiem liecina par darba darītāja skaistuma mīlestību.

Vecais tirgus laukums ar 1595. g. celto rātsnamu.

RĪGAS RĀTSNAMS

Līdz ar Rīgas kā pilsētas nodibināšanu 13. gs. pirmajā pusē radās arī Rīgas rāte — pilsētas pašvaldības orgāns, kas apvienoja finanču, tiesas un likumdošanas funkcijas. Kur atradies pirmais rātsnams, kāds bijis tā ārējais izskats, par to senie raksti cieš klusu.

Pirmās plašākās rakstītās ziņas par Rīgas rātsnamu ir no 1595. g., kur stāstīts, ka šajā gadā uzcelts jaunais pilsētas rātsnams ar garu torni vecā tirgus laukuma vienā malā. Tā kreisā spārnā atradušās divas Rīgas pilsētas ires mājas un rātes aptieka. Bet vecākie Rīgas attēli — Minsteres Sebastiana kokgriezums no 1548. g. un Hogenberga-Brauna vara grebums no 1572. g. rāda mums senākā rātsnama attēlus. Tajos rātsnams redzams kā divstāvu celtni ar trīsstūrīgu zelmeni, bez torņa. Turpretim Mollina 1612. g. vara grebums rāda 1595. gadā celto rātsnamu — ar garu, smailu torni, kuru noslēdz uzkrītoši liels vēja rādītājs pūķa izskatā.

1595. g. celtais rātsnams savam uzdevumam kalpo līdz 18. gs. vidum, kad tas jau tiktāl nolietots, ka palicis nedrošs un nepieciešama tā pārbūve. Šo pārbūvi ietekmēja arī Rīgas tirgotāju biržas būvei saziņotie 4000 dālderī, kurus tirgotāji deva rātsnama pārbūvei, ja tajā paredzētu telpas biržai. Vecais rātsnams līdz ar tā piebūvēti tika noplēsts un tā vietā pēc inženiera pulkv.-leitn. Oettingera plāna 26. maijā 1750. g. lika pamatus jaunam rātsnamam, kura būvi pabeidza pēc 15 gadiem — 1765. g. Būves ilgumu izskaidro līdzekļu trūkums, jo, atskaitot tirgotāju saziņotos 4000 dālderus, nams tika celts no ziedojumu ceļā ieņākušām naudas summām, kuŗas nebija sevišķi prāvas.

1765. g. 11. oktobrī rāte noturēja savu pirmo svinīgo ēdi jaunais rātsnams. Tā

Zudušās vērtības

bija liela svētku diena; visā pilsētā nami karogoti un Doma baznīcā noturēts svinīgs dievkalpojums. Joh. Gottf. Herders, toreizējais Domskolas skolotājs, uzrakstīja šim svinīgajam gadījumam īpašu apsveikumu.

Atskaitot baznīcas, toreizējā Rīgā ar jauno rātsnamu nevarēja sacensties neviena cita celtni. Nama tornis bija 126 pēdas augsts, fasāde — 196 pēdas gara ar vidū izvirzītām galvenām trepēm.

Ar laiku ieejas rātsnama biržas nodalījumā, tāpat arī pilsētas iestādēs, kļuva par šaurām, kas spieda pārveidot nama ieejas un kāpņu telpas, mainot līdz ar to arī fasādes ārējo skatu.

Pēc Napoleona kara beigām strauji uzplauka Rīgas tirdznieciskie darījumi, pieauga

iedzīvotāju skaits un turība, kādēļ rātsnamā novietotajai biržai un pilsētas iestādēm, sevišķi tiesām, palika par šauru. Nebija arī kur glabāt pilsoņu deponētās naudas summas, jo rātsnama iestādēm trūkst ugunsdrošu velvju.

1840. g. sasauktā komisija nāca pie slēdziena, ka nams pārbūvējams, bet biržai ceļama atsevišķa ēka, vai arī tā novietojama jaunceltā gīddes namā.

1847. g. Rīgas pilsētas būvinženieris Felsko izstrādāja rātsnama pārbūves projektu, kuŗu rāte apstiprināja, un Felsko stājās pie nama pārbūves. Birža pārgāja uz Melngalvju namu, bet pilsētas iestādes uz jauncelto bāriņu namu.

Jau pašā sākumā pārbūves darbiem radās traucējums. 1848. g. Rīgā un visā zemē plosījās plašos apmēros choleras epidēmija. Rīgā sāka trūkt telpu slimnīcām, un tukšais rātsnams tika izmantots kā slimnīca choleras slimiem. Tikai 1848. g. rudenī slimnīcu rātsnamā varēja slēgt un ķerties pie nama pārbūves, kuŗu beidza 1850. g.

Pēc Felsko projekta rātsnamu paaugstināja par vienu (trešo) stāvu, mainot arī fasādi un torņa augstumu. Pārbūve skāra ne tikai nama ārieni, bet arī iekšieni. Nepārveidota palika vienīgi rātes sēžu zāle — bij. pilsētas bibliotēkas lasītava. Šis Felsko pārbūvētais rātsnams savas funkcijas pildīja līdz pat pag. gs. pēdējam ceturksnim, kad krievu vara likvidēja pilsētas rātes, bet atsevišķas pilsētas iestādes, kā bāriņu tiesa, tajā darbojās līdz pat tā nopostīšanai.

1891. g. rātsnamā novietoja Rīgas pilsētas centrālo bibliotēku. Pasaules kara laikā nams un bibliotēka palika neskarti.

Nav šaubu, ka nodegušo rātsnamu atjaunos, bet ne ar kādiem līdzekļiem nav atjaunojami tie cilvēces gara mantu krājumi, ko pilsētas bibliotēka bija savākusi savā pāri par 400 gadu ilgajā pastāvēšanas laikā, un ko tik viegli savā postīšanas kārē iznīcināja barbariskais boļševiks.

H. RIEKSTIŅŠ

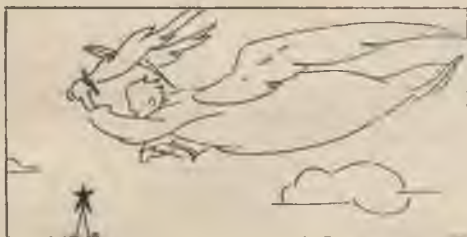
1750. g. celtais rātsnams pirmveidā.

Mozus visojas Kremli

„Nokāp lejā, Pēter,“ teica Debesu Tēvs svētajam Pēterim, „un pastāsti mums, kā klājas mūsu ļaudīm Padomju paradīzē.“

Svētais Pēteris izbījies žvazdināja debesvalstības atslēgu saišķi. „Mans Dievs, es redzu katru dienu boļševisma upurus klauzdinām pie debesu vārtiem, katru dienu es dzirdu viņus lūdzam ielaist debesis,“ skumji teica debesu vārtsargs. „Bet ja nu tu katrā ziņā savu novērotāju uz Padomju zemi gribi sūtīt, tad tikai ne mani.“

„Nu labi,“ piekrita Dievs Tēvs. „Mēs sūtīsim uz turieni savu erceņģeli.“

Ercēņģelis paņēma savu liesmu zobenu un devās lejup. Nonācis virs Maskavas, erceņģelis materializējās un parādījās Sarkajā laukumā, gērbies ketavejā un cilindrā. Ieraudzījis sev visapkārt noskradēju cilvēku baru, kas viņu izbrīnā uzlūkoja, erceņģelis nāca pie slēdziena, ka te sastopami vai visi pasaules klaidoņi un slaisti. Pēkšņi Kremļa logā erceņģelis ieraudzīja kādu vīru, kas to sveicināja ar paceltu dūri. Tas bija Staļins. „Visas pasaules tēvs“ eleganto erceņģeli nolurēja par angli un pavēlēja atvest uz Kremli.

„Tā, tā,“ teica Staļins, kad erceņģelis bija stādījies viņam priekšā kā debesvalstības sūtnis. „Tu, tā tad nāc no kāda dieva un gribi iepazīties ar mūsu zemi un ļaudīm. Tev jāzina, ka Krievijā ir tikai viens dievs — tas nav miļš un vēl mazāk iemīlots, bet toties tas esmu es. Bet es piepildīšu tavu vēlēšanos — tu iepazīsies ar šo zemi un tās ļaudīm.“ To teicis, Staļins pamāja.

Iekams erceņģelis saprata, kas īsti notiek, viņš jau bija sakalts važās un atradās lidmašīnā taisnā ceļā uz koncentrācijas nometnēm Baltās jūras salās. Ercēņģeļa sargi bija laipni ar savu gūstekni, jo viņi bija īsti krievu zemes ļaudis un bija saglabājuši savu bērnu dienu ticību.

„Ja tu tiešām esi eņģelis,“ teica viņi, „tad koncentrācijas nometnē tu atradīsi skaistāko vietu mūsu paradīzē. Šeit katrs gūsteknis saņem vēl 400 gramu maizes dienā, vismaz uz papīra, kamēr pārējie ļaudis visā plašajā Padomju Savienībā — čekistus un komisārus, protams, atskaitot — nesņem ne gramu. Še koncentrācijas nometnē jums vēl ir sapuvušu kāpostu zupa un silķu galvas. Kāposti gan ir redzami tikai nometnes ko-

mandanta ziņojumos iekšlietu komisāriātam un tās silķes, kuru galvas jūs dabūjat, komandants notiesā kā uzkožamo pie krievu vodkas. Vodkai savukārt aiziet tie 3 rubli, kas jums pēc likuma pienāktos par katorgas darbu.“

„Vai tad bez ieslodzītajiem citi ļaudis Padomijā netiek pie zupas?“ jautāja erceņģelis.

„O jā, nabaga tautai ir jāstrebj pavisam īpaša zupa, ko tai ik dienas savāra čekisti un komisāri, bet no tās mūsējais cilvēks nav paēdis,“ nosmīnēja sargi.

„Cik bezdievīgi jūs gan runājat,“ brīnījās erceņģelis.

„Tik bezdievīgi, kā tu domā, mēs nemaz neesam. Mūsu valdniekiem pat ir pašiem savs dievs, kuram nepieciešami cilvēku upuri, — to sauc Mamons. Un mums — strādniekiem, zemniekiem un karavīriem, ir pat savs velns, kuru mēs nolādam — to sauc Staļins.“

Tajā laikā Dievs Tēvs debesis nepacietīgi gaidīja atgriežamies savu sūtni no Padomju zemes. Kad bija pagājis jau vairāk kā mēnesis, Dievs Kungs atsauc pie sevis Mozu un teica: „Moiše, tie taču galu galā tavi ciltisbrāļi, kas tur Krievijā valda. Noej pie viņiem un noskaidro, kur palicis mans erceņģelis, ko viņi ar to izdarījuši. Un ziņo mums, kā mūsu ļaudīm tur klājas.“

„Taisnīgais Dievs,“ atbildēja žīdu patriarhs, „jau atkal man jāuzņemas veikala ceļojums uz šo tukšo un izpostīto zemi?“

„Vai nu tu iesi uz Maskavu, vai es tevi aizsūtīšu atpakaļ uz tavu veco dzimteni,“ piedraudēja Debesu Tēvs Mozum.

„Uz Palestīnu,“ iekliedzās Mozus, „kur no katra kalna un krūma izšaujas uguns, ne tā kā senos laikos no Zinai kalna, bet no arābu šautenju stobriem. To tikai ne, tad jau labāk iešu uz Maskavu, kur šauj tikai gojus.“

Moiše pa debesu telegrafu nosūtīja radiogrammu Lazaram Kaganovičam un apsoliya viņam atsvērt erceņģeļa svaru ar zeltu, ja tikai Kaganovičs sameklēs erceņģeli un nogādās viņu Maskavā. Kad Moiše ieradās Maskavā, tur priekšā jau bija erceņģelis, atkal tērpies ketavejā un cilindrā.

„Es liku priekšā Staļinam,“ apsveicinoties ar Mozu, teica Kaganovičs, „jūs abus kā debesu ārzemniekus izraidīt atpakaļ uz debesi. Viņš, kas tik daudzus jau uz turieni aizraidījis, man piekrita. Bet līdz tam jūs vēl varēsiet iepazīties ar mūsu zemi un ļaudīm.“ Un Lazars Kaganovičs aizveda abus ciemiņus pastaigā pa Maskavu.

Vakarā Maskavas valdošā žīdu grupa Moišem un viņa pavadoņiem par godu rīkoja banketu. Šampanietis šajos svētkos plūda tik lielās straumēs kā sviedri no stachano-

višu mugurām, ar kuņu darba algu šos svētkus vajadzēja samaksāt. Tautas komisāru sievu kaklus greznoja cara ģimenes dārglietas. Moiše jutās tik labi, kā nekad vēl kopš 3000 gadiem. Viņa ciltisbrālis Litvinovs-Finkelšteins tam garī un plaši izskaidroja Padomju zemes pārvaldes metodes un Staļina konstitūciju. Mozuš drīz vien nevarēja saprast, no kā viņš vairāk ir noreibis, no Staļina konstitūcijas izskaidrojuma, izdzertā šampanieša, mirgojošiem caru dārgakmeņiem, vai parfimu trestā ražotiem smaržūdeņiem, kuŗus tik bagātīgi lietoja komisāru sievas un arī paši komisāri.

Moišes pārdomas iztraucēja Lazars Kaganovičs, kas Mozum klusām atgādināja norunu par erceņģeļa atsvēršanu ar tīru zeltu. No pārlieku izdzertā šampanieša Lazaru raustīja žegas: „Moiše, tu man, hik, apsohji, hik, erceņģeli atsvērt, hik, ar zeltu, hik. Ja tu tagad, hik, būtu tik laipns, hik...“

Vienā acumirkli Moiše bija pilnīgi skaidrs, viss reibums bija kā ar roku atņemts — tagad runa bija par veikaliem, vajadzēja būt modram.

„Hik,“ atbildēja Mozus, „solīts paliek solīts, bet vai tad tu tiešām nezini, ka āriešu reliģijas erceņģelis ir aitēriskā būtnē, kas neko nesver. Tā tad arī atsvērt viņu nevar, biedri Kaganovič.“

Tagad arī pacietīgajam erceņģelim bija par daudz. Šādu židisku tirgošanos viņš nespēja paciest. Viņš atkal pārvērtās par neredzamu aitērisku būtni, paķēra Mozu padusē, atstāja padomju elli un pacēlās tieši debesis.

Pēc īsa brīža viņi abi atkal stāvēja Dieva Tēva priekšā. Mozus nevarēja vien beigt Dievam Tēvam slavināt visus Padomju labumus un jaukumus, līdz erceņģelis tam iedeva dunku sānos un uzklīdzēja: „Stāvi klusu, tu te neesi nekādā kompartijas konferencē, tu, lielais meli. Augstais Dievs, īstenībā Padomju zemē klājas šausmīgāk kā jeb kad agrāk, sliktāk kā ellē.“ Ercēņģelis tālāk ziņoja par strādnieku un zemnieku vergu darbu, par briesmīgo mirstību, par nāves sodiem un nošaušanām, par izsūtīšanām un par saviem personīgiem pieredzējumiem koncentrācijas nometnē. Beigās viņš atļēloja žīdu valdošās šķiras uzdzīvi un orgijas pie Lazara Kaganoviča. „Un tad šitais nekaunīgais melis. Šis Moiše, nekaunās apgalvot, ka krieviem Padomijā ejot labi,“ dusmīgi izsaucās erceņģelis.

„Ui, kas te runā par krieviem,“ uztraucās Moiše, „vai tad Kungs Dievs neteica Pēterim, tev un man — ziņo mums, ka mūsu ļaudīm Padomijā klājas. Nu, un to taču tu pats arī redzēji — mūsu ļaudīm tur iet labi.“ „Die Front.“

7000 SALU ZEME

Ja Somiju dēvē par tūkstoš ezeru zemi, tad Filipīnas ar pilnu tiesību pelna tūkstoš salu nosaukumu. Par Filipīnām tās nosauktas Spānijas karalim Filipam II par godu.

Filipīnas ir pasaules lielākais salu arhipelāgs — Malajas NO virzienā izbīdītā salu grupa. Filipīnu salu vairums ir vulkāniska rakstura. To skaits sniedzas pāri 7000, bet kopplatība — 296.000 kv. km, t. i. vairāk kā puse Vācijas un tikai par 86.545 km mazāka kā Japāna. Filipīnu lielākās salas ir Lucona (109.000 kv. km) ziemeļos un Mindanao (98.000 kv. km) dienvidos. Starp tām atrodas Samaras, Penajas un Negrosa salas.

Filipīnu austrumu piekrastes tuvumā ir t. s. Filipīnu grāvis ar lielākām jūras dziļuma vietām. No tām Emdenes dziļums ir 10.793 m. No Filipīnu iedzīvotāju skaita, kas sniedzas pāri 13 milj., vairums ir malajieši un indo-austrālieši, mazāk melisi un vēl mazāki negriti. Pēdējie dzīvo grūti pieejamos kalnu mežos. Devīņas desmitdaļas iedzīvotāju ir katoļi. Iedzīvotāji runā spāniski, angliiski un dažādās malajiešu izloksnēs. Eiropiešu skaits salās nepārsniedz 10.000.

Salas šķērso augsti vulkānu kalni. Zemes-
trīce atkārtojas regulāri vairākas reizes gadā un, tāpat kā lieli plūdi un spēcīgi tai-

fūni, nodara lielu postu. Milzu platību tropu mūža meži bagāti augstvērtīgiem kokiem un augiem, kuŗu skaits pārsniedz 1.500. Toties, izņemot meža kakus, tur nav nekādu plēsīgu zvēru.

Kopš 1899. g. Filipīnas ir ZASV kolonija. Amerikāņi filipīniešiem formāli gan piešķirusi „plašu autonomiju“ un 1934. g., kad vēlēja prezidentu, solīja pat pilnīgu autonomiju. Veiklie jēpki tomēr prata lietas tā iegrožīt, ka filipīnieši it kā paši izsacījuši vēlēšanos joprojām palikt ZASV aizsardzības paspārnē.

Filipīniešiem, tāpat kā japāņiem un ķīniešiem, galveno pārtiku dod rīss un maiss. Filipīnu 1.96 milj. ha platības rīsu lauki gadā dod vairāk kā 2 milj. to rīsa, bet 0,5 milj. ha platības maisa tirumi — ap 0,3 milj. to maisa. Vienu trešo daļu sējampatības aizņem plaši pazīstamie Manilas kaņepāji, kokosa palmas, cukura niedres, banānas un tabaka. Manilas kaņepāji, kas visā pus-salā pazīstami kā visstīprākais maisu, auklu un virvju materiāls, aizņem gandrīz tikpat lielu sējumu platību kā maiss. Bez tam vēl kā šķiedru augus kultivē rami-ju, agavi un pandanusu. Mums pazīstamos sulīgos ananasu augus filipīnieši audzē galvenā kārtā šo augu noderīgo šķiedru dēļ. 0,7 līdz 1,4 milj. to lielo cukura niedru ražu pārstrādā 46 cukura fabrikas. Vislielāko cukura ražu filipīnieši ievāca 1935. g., kad no tās uz ārzemēm izveda 1,2 milj. to. Ievērojama izvedumu prece ir arī kopra un tabaka. Bez tam salās iegūst arī zeltu, sudrabu un varu. Naskie amerikāņi šē ieguva katru gadu tikpat daudz zelta kā savās bagātākās zelta raktu-vēs Kalifornijā. Amerikāņi Filipīnas izveidoja kā savu spēcīgāko bastionu pret Japānu, stipri ierobežojot arī šeit, tāpat kā ZASV, japāņu ieceļošanu. Japāņu tāpēc šeit ir tikai mazliet vairāk par 20.000.

Japāņu preces sava lētuma dēļ stipri iekarojušas Filipīnu tirgu. Reti gan būs sastopams kāds filipīnietis, kuŗam nebūs japāņu auduma krekls un uzvalks vai japāņu pagatavoti apavi.

Jaunais eiņu lauks starp divām pasaulēm Klusā okeanā.

CĪNAS KLUSĀ OKIEANĀ

Jau kopš lielo ūdens ceļu atklāšanas dažas Eiropas valstis, bet jo sevišķi Anglija, centušās nodibināt savu virskundzību Klusā okeana telpā. Vēlāk tām piebiedrojās arī Ziemeļamerikas Savienotās valstis. Simtiem un tūkstošiem salu izkaisītas šai milzu ūdens izplatījumā. Ar savām lielajām bagātībām un tropu krāšņumu tās vilināt vilina svešiniekus no abām zemes puslodēm. Amerikāņi un angļi ar saviem kara ieročiem un cīņas bazēm iespiedušies līdz pat Japānas pievārtei. Anglijas un Savienoto valstu neaprobežota pasaules diktatūras politika savas ekspansijas tieksmes vērsa arvien plašāk un plašāk, līdz beidzot piespieda Japānu uzsākt cīņu par savas tautas aizstāvēšanu un līdz ar to par brīvības un neatkarības uzturēšanu.

Ieroču troksnis tagad atbalsojas Klusā okeana telpā tik plašos apmēros kā vēl nekad. Malaņas pussalā, Indoķīnā, Borneo salā, pie Honkongas un Birmas, Filipīnās un citos Klusā okeana atbalsta punktos japāņi un amerikāņi jau kopš kara pirmajām dienām krusto ieročus gan uz sauszemes, gan uz ūdeņiem, gan gaisā gigantiskā cīņā vietās, kuru atālumam viens no otra tālu pārsniedz mums, eiropiešiem, parastos jēdzienus par tālumiem. Cīņas risinās tūkstošiem kilometru tālu no pretinieku izejas punktiem.

Japāņi šo gigantisko cīņu sākuši ar visiem savas tautas dzīvo spēku un visu tautas rīcībā esošo līdzekļu iekļaušanu militārās operācijās. Savas modernās kara flotes, aviācijas un kara spēka ciešā sadarbībā, kas saskaņota līdz pēdējām sīkumam un jau habstās uz ilggadīgu pieredzi daudzajos kara laukos, Japānas bruņoto spēku varenība jau tagad pierādījusies pārākā Klusā okeana cīņu laukos pār amerikāņiem un angļiem. Dzelzainu cīņas spar un nelokāmu uzvaras gribu japāņu karavīri smēlas no savu cīnītāju augstvērtīgajām tradīcijām.

*

Japānai jau agrāk nācās cīnīties par tautas eksistenci un brīvību Klusā okeana telpā. Japāņi pa lielākai daļai cēlušies no rases, kas nākusi no Polinēzijas un Malaņas archipelaga salu virknēm. Savā dzīvē pēc jaunas dzīves telpas viņi traukušies no salas uz salu ziemeļu virzienā un beidzot apmetušies uz dzīvi Japānā, sasniedzot piemērotības ziņā savai rasei galējo robežu ziemeļos. Jau Hokkaido salas apvidus, lai gan tur ir bagātīgi meži, augļīgi līdzenums un liela zivju un minerālu bagātība, ir pārāk ziemeļnieciska dzīves telpa japāņiem. Kamēr Japānas dienvidos — Hondo salā — iedzīvotāju blīvums pārsniedz 1000 cilvēku uz kv. kilometru, Hokkaido salā pat pēc 30 gadu ilgas neatlaidīgas propagandas apmeties tur uz dzīvi, kv. kilometru apdzīvo apm. tikai 35 cilvēki. Japāņu tautas iedzīmtās ilgas traukties atpakaļ uz dienvidiem gadījumiem ilgi bija noslāpētas ar izceļošanas aizliegumu Japānā, tomēr tās arvien izpaudās. Pēc aizlieguma atcelšanas japāņi traucās ieceļot Amerikā. Savienotās valstis, baidīdamās no japāņu konkurences, drīz vien japāņu ieceļošanu stipri ierobežoja.

Vēlāk, kad sākās japāņu izceļošana, tā vispirms lauza sev ceļu uz Havaju un līdzās arī uz Formozu. Tā ka 7. gs. japāņu pirātu balsta punkts jau sasniedza Riu-Kiu salas, kas atrodas starp Japānu un Filipīnām, japāņiem radās doma vispirms iegūt šo stratēģiski svarīgo vietu. Japānas ķeizars Meiji - Tenno to arī panāca 1869. g.

pavisam īpatnē, kaut arī vienkāršā ceļā. Riu-Kiu karali, kas atradās zem ķīniešu virskundzības, viņš ieceļā japāņu muižniecības kārtā. Saskaņā ar pastāvošo Japānas galma ceremoniālu, salas valdniekam tādēļ bija pienākums dzīvot Tenno tuvumā pie ķeizara galma Tokijā. Salas tomēr nevarēja atstāt bez uzraudzības. Dabiski radās nepieciešamība karaļa vietā ieceļt gubernatoru — japāņi. Tas bija Japānas ekspansijas pirmais izmēģinājuma balons. Mēģinājums izdevās gludi. Plašā Ķīnas imperija tāda sūkuma dēļ nemaz neuztraucās. Salu karalim dzīve Japānas ķeizara galmā ļoti iepatikās, un Riu-Kiu salas palika japāņu rokās.

Tā panākumu pamudināta, Japāna 1870. g. pārņēma savā valdīšanā arī Bonina un Vulkānu salas, kas jau agrākos gados noderēja kā noziedznieku noņemšanas vietas. Kamēr Anglija, Amerika un Francija strīdījās savā starpā, vai tām atstāt šo aneksiiju, un savstarpējie prestiža strīdīņi kavēja šīs lielvalstis iebiedēt Japānu kopējiem spēkiem, Tokija spēra pirmo tiešām izšķirīgo soli dienvidu virzienā: tā 1874. g. ieņēma Formozu. Ar šiem ieguvumiem Japāna panāca Dzeltenās jūras ielenkumu, nodrošināja savai iespaida sfērai jūras ceļus, kas ved uz Šanhaju un Tientsinu, nodrošināja sev iespēju noslēgt kurā katrā vietā Fukienas jūras šaurumu. Domāt tajā laikā par japāņu soli nozīmī jau saules lēkta zemes ekspansijas gājiena sākumā nevienam nebija laika. Eiropai vajadzēja ar skaudību sekot Vācijas atdzimšanai, Vācijas uzplaukumam. Balto nāciju pasaulei Formoza bija un palika galvas mednieku sala — visu jūrnieku šausmu zemes stūrītis Klusajā okeanā. Japānas ekspansijas sākumā Formoza, šī dabas pārbagātību apveltītā 400 km garā un 123 km platā sala, bija visā pasaulē bīstamākā pīrātu ligzda. Nepagāja neviens mēnesis, kad kāda kuģa komanda nesamaksātu ar savām dzīvībām, nonākot šīs salas pīrātu operāciju rajona ūdeņos. Svešniekus, kas nokļuva salā, tur sagrieza gabalos. Viņu galvaskausi, augstu uzsprauti bambuka kāršu galos, griezēja uzvarētāju mitnes. Eiropiešu soda ekspedīcijām, kas vērsās pret Formozas pīrātiem, nebija nekādu panākumu. Viss tas izbeidzās, kad japāņi ņēma salu savās rokās, sākumā nelegāli, bet tad kopš 1895. gada jau ar pilnām tiesībām. Japāņi izbūvēja ceļus, uzcēla cietokšņus, sūtīja pietiekami daudz karaspēka un uzņēmīgu kolonistu. Kad līdzās augstvērtīgu būvkoķu bagātībām atrada salā arī vēl daudz zelta, sudraba, vara, akmeņogļu un naftas, sākās arī Formozas civilizēšana. Jau labu laiku priekš tam Formozas salas iedzīvotāji pīrka no Japānas kokvilnas adumu preces, savukārt bagātīgi apgādājot Japānu ar cukuru un rīsiem. Drīz vien Formoza izvērtās par bagātu Japānas koloniju.

Japāņu panākumi Formozā pierādīja, cik plašas ir viņu kolonizēšanas īpašības, ja klimats viņiem pieņemams, ja jaunas zemes dod viņiem risu kultūras iespējamības, jūras dod bagātīgus zivju lomus un viņiem ir saule.

*

Kopš tā laika, kad japāņi drakoniskiem līdzekļiem tika galā ar Formozas galvu medniekiem un nodibināja tur arī svešniekiem ciešamus apstākļus, pieauga angļu, holandiešu un amerikāņu bažas arvien vairāk un vairāk. Eiropa pēkšņi redzēja, ka Japā-

Raksturīgās dzīvojamās ēkas Palavas salā.

na ar Taivas (Formozas) salu ieguvusi svarīgu pirmās šķiras pozīciju un tās iespaids Klusajā okeanā ar Bonina salu un japāņu pastāvīgo pieaugumu Havajas salās pieņem draudošus apmērus. Kamēr Francija un Anglija vēl vilcinājās, Amerika sāka darboties. Ziemeļamerikas Savienoto valstu prezidents Mak-Kinlejs — jaunā amerikāņu imperiālisma priekšcīnītājs — rīkojās ar mantkārīgo jeņķu parasto uzņēmību, pakļaujot Havajas salas ar 1898. g. jūlija nolikumu ZASV, tātad pašā laikā aizliedzot japāņiem ieceļot Havajas salās. Kad Kūbā izcēlās nemieri un inteliģence pieprasīja neatkarību no Spānijas, Amerika tūlīt izmantoja šo gadījumu, uzstādot Spānijai ultimātu, lai spāņieši atstātu šīs salas. Izcēlās spāņu-amerikāņu karš. Amerikāņu karakuģi ieradās Kavitā jūras līcī Filipīnās, iznīcināja abus vecos spāņu koka karakuģus un vienu novecojušu lielgaballaivu, kas tur sargāja spāņu intereses. Saskaņā ar 1898. g. 10. decembrī Parīzē noslēgto miera līgumu Filipīnas, Kūba un Portoriko par 20 miljonu dolaru lielu atlīdzību pārņēma amerikāņu rokās. Madride, nākdama pie pārliecības, ka tās iespaids Klusā okeanā ūdeņos izbeidzas, pārdeva arī vēl to, kas bija pāri palicis: 1899. g. Karolinu, Marianu un Palavas salas pārņēma Vācijas īpašumā. Kādreiz tik varenā Spānijas koloniju imperija bija iznīcināta. Bieži apdzīvotā Japāna bija ielenkta. Japāņiem bija ņemta katra iespēja centienos pēc jaunas dzīves telpas dienvidu virzienā. Tagad, pēc gadu desmitiem, tie laužas uz āru ar vulkānisku dinamiku.

E. Tūbells.

Pavisam tuvu kauc granāta. Abi ziņotāji
metas guļus pie zemes.

Granātas sprādziens tiešā tuvumā.

Kara ziņotāji frontē

Jūs esat dzirdējuši radiofonā satrauktu dzīvojušiem kaujas laukā. Jūs esat skatī-
civēka balsi, kad viņš stāsta par saviem pie- juši kinoteātrī uz ekrāna, kā drausmīgās

kaujas ugunis sadrūp ienaidnieka pretestī-
ba, kā stukasu triecienā uzlido gaisā sagrau-
tie bunkuri, kā grimst torpēdas trāpīts kre-
seris. Vēl biežāk jūs esat avīzēs un žurnā-
los lasījuši kauju aprakstus un skatījuši
foto uzņēmumus, kas attēlo cīņas norisi visā
tās drausmīgajā īstenībā. Un sirds jums
stiprāk pukstējusi šajos brīžos, jo jūs neap-
zinīgi esat sākuši dzīvot līdzī lielajai cīņai
par jauno Eiropu, jūs esat apbrīnojuši tās
varoņus, tos miljonus cilvēku, kuŗu prātam,
gribai un rokām kļausa tanki, torpēdas, liel-
gabali, ložmetēji un durkļotā šautene. Bet
vai jūs esat kādreiz padomājuši arī par
tiem, kam kaujas viskarstākajā elnē veiklā
un loģiskā sakarībā veidojas vārdi mikro-
fonā, krājas teikumi piezīmju burtņīcās un
notikumu skati iegaismojas kino un foto
aparātu filmās? Tie ir šī kara īpatie cīnī-
tāji — PK (Propaganda Kompanie) viri vi-
sās karaspēka vienībās: kara ziņotāji, filmu
operatori, fotogrāfi. Šim karā ir tā sav-
dabība, ka tas pacēlis kareiviskas varonības
cildenumā arī avižu un radio reportierus,
kino operatorus un fotogrāfus. Vai tas nav
tāpēc, ka šis karš nav tikai apbrūnotu ar-
miju karš kaujas laukos, bet arī karš tālā
aizmugurē: katrā laucinieka sētā, katrā
fabrikā un darbnīcā. Katrs laba darba da-
rītājs pieaicināts uzvaras kalšanā, un sav-
rup stāvētāju dīkdienū tai pusē, kas kaŗo
pret pasaules židismu un plutokratiju, ne-
maz nav. Tādēļ vajadzīga vislielākā sapra-
šanās starp fronti un tā saucamo aizmu-
guri, tādēļ visus interese un visiem arī jā-
zina, kas un kā notiek šajā lielajā cīņā.
Kara ziņotāji ir tie, kas ik dienas no visām
malām sniedz mums atbildes uz šiem jau-
tājumiem.

Kara ziņotājs lidoja bumbvedējā uz Krem-
li, dzīvoja līdzī tā pirmajā bombardēšanā
un, kamēr viņa biedri vadīja mašīnu un
lika krist bumbām, ierunāja skaņu rakstā
savus iespaidus, lai vēlāk tos pārraidītu ra-
diofons. Daudzi varbūt lasījuši laikrakstos
kāda cita kara ziņotāja vārdus par stukasu
uzlidojumiem austrumu frontē: „Pulksten 6
nāk kaujas pavēle, un 6,15 mēs startē-
jam... Pēc īsa lidojuma mums tuvojas
kauja. Degošas mājas un sādžas apzīmē
ceļu gar fronti. Mūsu bruņumašīnu ķilis
ir tālāk priekšā. Zem mums platā masā iel
savu ceļu uz ienaidnieka sirdi nesalīdzināmie
vācu kājnieki... Vēl pēdējie 20 kilometri,
un mūsu mērķis būs sasniegts. Mēs sagata-
vojamies. Roka stingrāk satver ložmetēja
laidi...” Kad stukass nāk atpakaļ, kara

Kara fotografa Duckerta pēdējie uzņēmumi.

Tanks uzņēmis trieciena vienību un ved uz kauju.

ziņotājs pamet skatu apkārt, redz krāšņo dabas rotaļu, kāda tā skatāma tikai lidotājam, un saka: „Domas mēģina uz mirkli atgriezties dzimtenē. Bet zem mums trako kauja. Tā atrauj mūs atpakaļ īstenībā. Šis karš, kas uz visiem laikiem atnesis Eiropas atbrīvošanu no boļševisma draudiem, nav nekāda pastaigāšanās! Ar visu niknumu un kaisli tas jāizkaro līdz galam!” Un vēlāk par šo rindiņu autoru kāds cits rakstīja: „Kādā stukas uzbrukumā ieslēgtām boļševiku vienībām austrumu frontes vidus daļā lidotāja varoņnāvē miris kara ziņotājs Karlis Turks. Ap simts reižu, nekad neapsīkstošā gatavībā, viņš bija ar savu stukas eskadriļu lidojis pretim ienaidniekam...” Kara fotogrāfs Duckerts ar kādu tanku vienību piedalījās Staļina linijas salaušanā. Viņa fotoaparāta filmas trīs pēdējie uzņēmumi rāda viņa tanku un kājnieku ķēdi uzbrukumā. Tad nāve viņu pārsteidza. Un dzimtenei domātos uzņēmumus no viņa sastingušajām rokām izņēma kāds kara biedrs...

Leitnants Erics Borcherts bija kara fotogrāfs Afrikas frontē. Viņa biedrs rakstīja: „Mēs drāžamies garām tankam, kas uzņēmis kādu trieciena vienību un ved uz kauju, lai tur viņu atbalstītu. Tad parādās angļu tanki. Mūsu bruņumašīnas tos ņem uz gauda. Sāk trakot uguns... „Mark IV” sašauts deg. Kāds vīrs izlec, rāpjas prom no degošā tanka un tad ar paceltām rokām skrien pretim mūsu mašīnai. Viņam karš beidzies. Mans biedrs Borcherts nepātraukti visu laiku fotografēja. Tā tas bija vēl priekšpusdienā. Bet nāc vakars, un sākas dzīvība Tobrukas priekšā. Kopā ar trieciena vienību, ko atbalsta tanki, mēs rāpjamies tuvojamies dzeloņstiepļu žogam. Angļu artilērija šauj, cik stobri iztur. Spidošās lodes lido un uz dažām sekundēm apgaismo visu apkārtni. Šai mirklī Borchertam izdodas divi momentuzņēmumi. Līdzīgi ēnām cauri naktij dodas vācu izlūkmašīnas. Tās meklē saskari ar ienaidnieku. Te — mašīnas apstājas: ienaidnieks pamatās! Spidošie šāviņi drāžas nakts tumsā. Anglis šauj pretim. Viņš mūs netrāpa, bet mūsu šāviņi krita noteikti: pašķīst dzirkstis, iet gaisā municija. Tomiņš smagi trāpīts. Viņa bruņumašīna deg. Mēs ātri pārmeklējam „Marku IV”. Erics Borcherts šo mirkli uztver fotoaparātā. Dažus acumirkļus vēlāk brauciens pretim ienaidniekam turpinās...

Un pēc šī brauciena tās pašas fotofilmas beigās kāds viņa cīņabiedrs uzņem ainu vācu varoņkapos pie Tobrukas: divi karogiem segti šķirsti... Vienā guļ varoņnāvē mirušais kara fotogrāfs leitnants Borcherts, otrā — biedrs, kas reizē ar viņu kritis.

Spidošie šāviņi aizdrāžas nakts tumsā. Tomiņu bruņumašīna deg.

Visi uzņēmumi no „Illustrierter Beobachter.”

Bet kara ziņotāju darbā gadās arī mirkli, par kuriem vēlāk atliek tikai no sirds priecāties. Tāds, piem., ir „traucējums darbā”,

Apakšā: Leitnantu Borchertu gulda Afrikas smiltāja.

Padomju agenti Latvijā

(Beigas.)

Ar vienu rāvienu robežsargs ieslēdz elektrisko kabatas spuldzi. Viņš redz dziļi sniegā kādu neskaidru stāvu, kas tur gul bez kustības.

Skan signālsvilpe. Tuvojas soļi. Otrs posteņa sargs. Paroli! Kopīgi viņi izvelk ar laides sitienu apdullināto vīru no sniega un aizved robežas posteņa mītnē.

Siltumā padomju agents drīz atžilbst. Viņš paskatās apkārt, atspiež galvu rokās un klusē. Leitnants sāk iztaujāt, bet vīrs klusē. Viņš smin un klusē. Sagūstīto kalsno žīdu pratina visu nakti, bet viņš nesaka ne vārda. Viņš zina, kas būs: viņu nosūtīs uz Daugavpils cietumu, tur kādu laiku paturēs un tad kā „nevēlamu ārzemnieku“ nosūtīs atpakaļ padomju zemē. Bet šoreiz notiek citādi.

No rīta robežsargi viņu aizved pie robežas, parāda uz padomju paradīzi un saka: „Žid, taisies kā tieci!“ Viņš nobāl, nokrīt zemē, bet durkli to uzceļ kājās. Beigās viņš saņem un sāk skrējieni. Robežsargi noguļas un vēro, kas notiks. Viņā pusē viss klusu. Padomju agents lec pāri robežgrāvim, nu viņš ir uz padomju zemes. Tad — daži šāvien! Padomju agents nokrīt un paliek guļot. Un atkal klusums. Neviena nenāk viņu pievēkt. Kas savu uzdevumu neveic, to likvidē.

Zibēno rūsa.

Pēc tam, kad baltvāci repatriējušies, žīdiem sākas ierašanās laiks. Tā ka valdība viņiem apgrūtinā vācu bijušo īpašumu uzpirkšanu, viņi izlieto latviešu vai padomju „salmu vīrus“. Viņi dod naudu, mulķa gojs pērķ, un žīdi ir īpašnieki. Viņi kļūst arvien bezkaunīgāki. Arvien biežāk gadās robežu pārkāpumi, izplata lapiņas ar komunistu uzsaukumiem.

Tad kādā dienā Igaunijas ārlietu ministru uzaicina ierasties Maskavā. Padomju savienība gribot paplašināt tirdzniecības līgumu un vienoties par piena piegādi Leningradai no Igaunijas. Bet ārlietu ministru, kas vislabākajā noskaņojumā ierodas Maskavā, izsauc no operas izrādes pie Staļina. Kad viņš atgriežas no šīs audiences, viņš ir galīgi satriekts. Padomju savienība ultimātīvi pieprasa flotes bāzes. Latvijas ārlietu ministrs, ko arī uzaicina ierasties Maskavā tirdzniecības līguma lietā, zina jau, kas būs: pieprasa flotes un lidmašīnu bāzes. Lietuvietim neiet labāk.

Zibēno rūsa.

Padomju armija maršē un žīdi gaviļē. Viņi padomju karavīrus apmētā ar puķēm. Nevarīgi stāv latvieši. Neatkarību Padomju savienība gan garantējusi, bet vai turēs vārdu? Vai Latvija paliks vairs neatkarīga, brīva valsts?

Žīdi jau tagad dod atbildi: „Nē!“

Viņi gaviļē. Mūžīgais žīds berzē rokas.

Nāves deja.

Nav ilgi jāgaida, kad ir jau tik tālu: „Latvijas, Igaunijas un Lietuvas iedzīvotā-

ji ar lielu sajūsmu un vienbalsīgi nolēmuši proklamēt padomju republikas. Neuzvaramā sarkanā armija soļo, lai sargātu un atbrīvotu iedzīvotājus!“ paziņo padomju agentūra TASS.

Un viņa soļo. Sarkano bruņu mašīnas ripo pa ceļiem, bezgalīgas kājnieku kolonnas stiepjas cauri pilsētām. Žīdu jaunekļi skrien pretīm un rāda ceļu.

Boļševiku armija soļo, un tai pa priekšu — žīdu komisāri. Jau atbrīvošanas pirmajā naktī notiek neskaitāmas kratīšanas, apcietina visus nacionāli apzinīgos latviešus, visus virsniekus. Viss rit kā pa diedziņu: komisāriem līdzī vajadzīgie materiāli, visas adreses, pat tālruņu numuri.

Tagad heidzot žīdi var noņemt masku no sejas. Marijas iela, visa Maskavas priekšpilsēta greznojas laikus pagatavotos padomju karogos. Dziedādami un liksmodami žīdi grupās klist pa ielām. Latviešus apsmej un bez pamata nodod GPU. Kas atklātībā izsaka vārdu „žīds“, ir beigts cilvēks: viņa kontrrevolucionārā nostāja ir pierādīta. Blakus uzsaukumiem krievu valodā izlīmē zīmītes ar žīdu rakstiem. Sinagogās notiek pateicības dievkalpojumi. Žīdi uzvarējuši uz visām līnijām!

Slepkavu pagrabos kaudzēs krājas liķi. Sievas atrauj viņu vīriem un izsūta. Neviena nezina kur. Bērnus paņem no skolām un nogādā stacijās. Viņus novieto lo-

pu vagonos, un vilciens aiziet. Neviena nezina kurp. Raudošajām mātēm drīz paskaidro, ka viņu bērnus sūta uz Maskavu, kur viņus izaudzinās par istiem un labiem komunistiem. Viņām par to būtu jāpriecājas!

Sākas šausmīgs terrords. Gadiem ilgā, neatlaidīgā, sīkā darbā žīdi visu sagatavojuši: viņi dod sarakstu pēc saraksta, sniedz vārdu pēc vārda. Aptverta visa zeme. Šie saraksti nonāk pie attiecīgiem žīdiem Padomju savienībā. Tagad žīdu bendēm atliek tikai roku pastiept, lai paņemtu un „likvidētu“ visus „kontrrevolucionārus“.

Latviešiem nevarīgi jānoskatās šai trenkšanā. Jāgaida, kamēr žīdu slepkavas viņus paņems un nobendēs. Tagad viņi saprot savas agrākās valdības neprātīgo rīcību — ar Maskavu mīlināties, bet Vāciju tautas acīs padarīt nicināmu. Pamošanās ir šausmīga.

Tautai jācieš par savas valdības kļūdām. Jo tagad, kad viņi savus īstos ienaidniekus iepazīnuši, ir par vēlu...

Viena kvēla vēlēšanās ceļas visos šajos laudīs: Vācija! Vācijai vajag mūs glābt, vajag! Žīdi gan saka, ka Vācijā jau sākusies revolūcija un padomju armija drīz būs Berlīnē.

Bet šie cilvēki cer, viņi nezaudē cerību, ka viņus atbrīvos vācu ieroči.

Un heidzot tas nāk! Pārāk ātri žīdu slepkavām, par ātru komunistiem. Liels skaits žīdu nokavēja pēdējo acumirkli un saņēma pelnīto.

Šausmīgajiem žīdu slepkavu darbiem pavilkta svītra arī Baltijas zemēs. Uz visiem laikiem!

Padomju armija maršē un žīdi gaviļē.

Uzvaras labā

Lielvācijas sporta vadītāja von Tschammer'a und Osten'a aicinājums sportistiem un sportistēm līdz ar siltajiem ziemas apģērbiem ziedot arī slēpes un slēpošanas piederumus, kas nepieciešami cīņām austrumu frontē kā apbruņojuma neatvietojoama sastāvdaļa, atradis siltu atbalstu sportistos. Sportisti pareizi izpratuši šīs devas lielo nozīmi kopīgai cīņai pret bolševikiem. Savas slēpes un slēpju piederumus, ar ko var palīdzēt nodrošināt uzvaru frontē, sportisti nodod frontes cīnītāju vajadzībām ciešā apņēmībā un apziņā, ka visiem cītiem vēlējumiem jāatkāpjas galīgas uzvaras gribas priekšā. Sportistiem, kas savās sporta gaitās vislabāk mācījušies novērtēt labu rīku nozīmi šķēršļu pārvarēšanā ziemas sniega kļajumos, šīs devums nāk no sirds.

* Ziemas prieki

Daži varbūt domā, ka reiz jau sportists, šīnī gadījumā slēpotājs, nodod savus sporta rīkus, tad viņš jau pilnīgi spiests atsāties no saviem iemīļotajiem ziemas priekiem. Tā tas nav. Slēpošana ir tikai viens no daudzajiem mums pieejamiem ziemas priekiem. Vēl atliek daudz un dažādi mums viegli pieejami ziemas sporta veidi un līdz ar to veselīgi ziemas prieki: slidošana, ledus spēles, kamanīņu sports, bobslejs. Tieši slidošanas sports, kas mūsu gaŗo ziemu labveselīgajos ledus apstākļos sevišķi plaši pieejams, vēl arvien nav pienācīgi novērtēts un plašāk izmantots.

Sevišķi maz vērības jaunatne piegriež daiļslidošanai, bet tieši tā ir nevien elegantākais un veselīgākais, bet arī patīkamākais sporta veids. Daiļslidošana vispusīgi attīsta ķermeni. Pat vingrošana, sporta spēles un atlētika šai ziņā nevar sacensties ar daiļslidošanu. Pārmaiņu bagātas kustības svaigā gaisā labvēlīgi iespaido visu muskuļu un iekšējo organu darbību līdz ar asinsritiņošanu, nomierina nervus, dod darbu ikviena kombinātoriskām spējām arvien jaunu kustību izveidošanā un to virknēšanā. Tieši jaunatne visās daiļslidošanas sacensībās guvusi visvairāk panākumu pēdējos gados. Pasaules labākie daiļslidotāji izvirzījušies meistara klases daiļslidotāju priekš-

Ziemas sporta olimpiādes uzvarētāja Chris-tele Krance kādā Berlīnes slēpju vākšanas punktā nodod savas slēpes frontes cīnītājiem. Weltbild.

Meistarklases slidotāja Daina Šillere.

galā jau 12—14 gadu vecumā. Mincheniete Maksī Herber'e, tagad Baier'e, kas līdz ar savu vīru jau ilgus gadus ir pasaules labākais daiļslidotāju pāris, Vācijas meistartitulu izcīnīja 12 gadu vecumā. Arī otrs pasaules labākais daiļslidotāju pāris — vīnieši māsa un brālis Pausin'i, meistara godā nākuši jau 14—15 gadu vecumā.

ACS „Atpūta un dzīvot prieks“ ziemas sporta sarīkojumā 3. janvārī savus sasniegumus daiļslidošanā rādīja arī daži mūsu labākie daiļslidotāji ar meistarklases daiļslidotājiem: Vilenieku, Šilleri un daiļslidotāju pāri Ledus - Gaidamoviču priekšgalā. Demonstrējumos noskatījās arī daudzi vācu karavīri. To skaitā arī vairāki vīnieši. Viņi bija ieradušies ar slidām un pēc demonstrējumiem cītīgi vingrinājās daiļslidošanā — gan brīvas izvēles slidojumos, gan dejās. Liela bija viņu izbrīna, ka pie mums tik maz ir slidotāju, ir skatītāju. „Pie mums, Vīnē, ziema ilgst tikai dažas nedēļas,“ stāsta vīnieši, „bet jauko izdevību paslidot uz dabiska ledus vīnieši izmanto cik var. Ziemā Vīnē par slidotavām pārvēršas visi sporta laukumi, to skaitā arī tenisa laukumi. Piedevām mums vēl ir divas plašas mākslīgā ledus slidotavas. Slidotavas pieejamas slidotājiem visu dienu.

Meistarklases daiļslidotājs Voldemārs Vīlenieks demonstrē līdzsvaru uz slidas purngala.

Vīnieši treniņus sāk jau pulksten 7 rītā. Daudzi izmanto agrās rīta stundas treniņiem uz ledus un tad tik dodas darbā.

E. T.

C.S. TURĪBA

Centrālā savienība "Turība" apvieno 292 patē-
rētāju biedrības ar 1355 pārdotavām.
Centrālās savienības "Turība" darbības galve-
nie virzieni ir trīs:

1. Patērētāju biedrību apgāde ar precēm.
2. Lauksaimniecības ražojumu iepirkšana
3. Patērētāju biedrību darbības organizēšana un revīzija.

Pirmo no minētiem uzdevumiem veic Tirdzniecības daļa, kas apgādā patērētāju biedrības pirms nepieciešamības preces (pārtikas preces, ma-
nufaktūru, apavus u. c.), būvmateriālus, naftas
produktus, amatnieku rīkus, lauksaimniecības ma-
šīnas un to piederumus, mākslīgos mēsļus, lopu
spēkbarību u. t. t.

Otro no minētiem uzdevumiem veic Lauksaim-
niecības ražojumu iepirkšanas daļa, kas iepēr-
caur patērētāju biedrībām labību, līnus, sēklas,
dārzājus, ogas, augļus un revīziju daļa instruē un re-
vizē patērētāju biedrības, kā arī apgādā patērētāju
biedrībām piemērotus darbiniekus.

Centrālajai savienībai "Turība" ir arī sava
kooperācijas skola, kas zināšanas
un papildina viņu nodarbošanos.
Savienībai ir nodaļas Līepājā, Jelgavā, Abrenē,
Daugavpilī, Gulbenē, Jēkabpilī, Madonā, Rēzeknē,
Ludzā, Valmierā un Stendē.

PIENA
UN
SVIESTA
CENTRĀLE
LATVIJAS PIENSAIMNIEKŪ
CENTRĀLĀ SAVIENĪBA
DIB. 1921. G.
RIGĀ, RICH. VAGNERA IELĀ 91

SACHS

T. Melngaila vadībā.

Partija Nr. 3.

Latviešu gambita skarto uzvaru.

Korespondenpartijas pirmpublicējums.

Spēlētā 1921. g., vienlaicīgi ar dažām citām, latviešu gambita dažādu variantu noskaidrošanai.

Baltie: Dr. O. f. Hākens. Melnie: K. Bētiņš.

1. e4, e5 2. Zf3, f5 3. Ze5; Df6 4. Zc4, t. s. Leonharda turpinājums — 4... fe 5. Zc3, d6. Ši aizstāvēšanās gan atļauj baltiem iegūt dažus tempus spēles attīstībā, bet ir tomēr pietiekama melno spēles stabilizēšanai, jo baltie centra bandinieki tiek likvidēti, bet figūru uzbrukums nav bīstams. 6. Ze3! — ne ar 6. Dh5, g6 7. Dd5, De7, ne arī ar 6. De2, De6! baltie var kaut ko panākt. 6... Dg6 7. d3, ed 8. Ld3: Df 7 9. De2! — 9. Lc4, Le6 10. Zd5, Kd7! Spēli tikai izlīdzinātu — 9... Le6 10. f4! — baltie spēlē ļoti enerģiski — 10... De7 11. Zb5, Za6 12. Zd4, Ze5 13. Ze6; De6: 14. Lc4, De7 15. b4 — baltie ne tikai grib iegūt bandinieku, bet arī dezorganizēt melno stāvokli — 15... Zd7 16. Lg8; Tg8: 17. Dh5, g6 18. Dd5 — apdraudot torni un bandinieku — 18... 0-0-0! Ar šo gājieni melnie uzreiz likvidē visas briesmas. 19. Dg8: — arī citādi baltie vairs nevar gūt nekādus panākumus. 19... Lg7 20. Db3, La1: 21. c3 — vērtīgs mēģinājums iesprostot laidni — 21... d5 22. 0-0, d4 23. Zd5, De4 24. Ld2, dc 25. Lc3; Lc3: 26. Zc3; De3 27. Kh1, Zf6. Draudot Td3. 28. g3, Td3 29. Df7, Ze8. 30. Zb1 — vienīgais! 30... Kd8 31. Dc4 — pēc 31. Dh7: sekotu Dc2 32. Kg1, Td1 — 31... De2 32. Dcl, De4 33. Kgl, Db4: un melnie uzvarēja 56. gājienā.

Vecmeistara K. Bētiņa speciālpiezīmes „Laikmetam“.

Pirmpublicējums.
P. Kelrāns — Rīgā.

Mats 3 vilcienos.

Em. Melngailis.

Kas zem plānās segas slēpjas.

No Ķemeru starptautiskā turnīra 1937. g. Baltie Apšenieks. Kg3, Dd2, Ta2, Be3, f3, g2, h2, Zf4.

Melnie: Štālbergs. Kg8, Db6, Zc6, Tc8, Bd5, f6, f7, g6.

Baltais karalis no f2 bija aizbēdzis uz g3. Pēc 32... Dc7 33. Kf2, Db6+ 34. Kg3 bija

atkal tas pats stāvoklis, kas augšā. Bet nu Štālbergs turpināja 34... Sc6—e7! (Turnīra grāmata saka, ka melniem bija jāapmierinās ar neizšķirtu, jo tagad baltie gūšot uzvaru ņemot bandinieku) 35. Sf4:d5, Se7—f5+ 36. Kg3—h3. Karalis pats ielidis

matu tikla. Zēl, ka Štālbergs to neierauga glābdams dāmu (36... Db6—d6?), kuŗa nebija aizskarama. Jāspēlē bija 36... Kg8—g7! Baltā karaļa izbēgšana pa pakajdurtiņām nu nav vairs iespējama. Piemēram: 37 g2—g3?, Db6—g1 38. Dd2—g2 39. Dg1—c5 (Grib pārmācīt zirdziņu, kas viņai bija draudējis. Nākamā gājienā, alga viena, vai tūlīt 40. D5:d5, vai iepriekš 40. Tc8—h8). Šķiet, baltiem nav glābiņa. Bet tāpat kā baltai dāmai nav jābēg, bet sevi jāziedo, to pašu lai dara arī melnā dāma! Tā tad 37. Dd2—h6!! Ar to tad baltie nodrošina sev neizšķirtu. Par uzvaru nebija ko sapņot.

Divvilču konkurss.

„Laikmeta“ redakcija ar šo izsludina divvilču komponēšanas konkursu. Divvilčiem jābūt oriģināliem pirmpublicējumiem. Uzdevumi jāiesūta līdz š. g. 15. februārim ar motto, pēc iespējas ar diagrammu, pievienojot slēgtā aploksnē savu uzvārdu. Pirmos 3 labākos divvilčus godalgos. Bez tam piešķirs gandarījuma balvu tam labākā uzdevuma autoram, kas līdz šim nav saņēmis godalgu nevienā atklātā uzdevumu konkursā. Redakcija patur sev tiesības katru iesūtīto divvilci publicēt pēc saviem ieskatiem, bez atlīdzības. Tiesneša pienākumus uzņēmis vecmeistars K. Bētiņš.

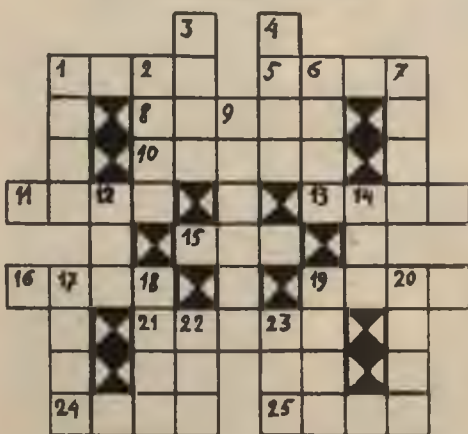
Atrisinājums E. Lazdiņa divvilčiem.

(„Laikmeta“ Nr. 2.)

1. Dh8, draudot 2. De5 ar matu;
- 1... Ld6 2. Da8: mats;
- 1... Lf6 2. Dh7 mats;
- 1... d6 2. Lc3 mats;
- 1... f6 2. Dh4 mats;
- 1... Dg3: 2. Lc5 mats;
- 1... fe 2. Dh1 mats;
- 1... Ta5 2. Td1 mats.

Krustvārdu mikla Nr. 2.

Līmeniski: 1. Latviešu gleznotājs. 5. Izdarība. 8. Upe Vidzemē. 10. Putns. 11. Dabīga virieša rota. 13. Latviešu rakstnieks. 15. Informācijas iestāde (saisinājumā). 16. Viela. 19. Trauks. 21. Indijas īpatnība. 24. Lapu koks. 25. Satiksmes vieta.

Stateniski: 1. Vēsa atpūtas vieta. 2. Tam jābūt labam. 3. Audums. 4. Galvas rota. 6. Tikai pilna dara prieku. 7. Ikdieniška viela. 9. Mākslīgs smirgelis (alumini

ja oksids). 12. Ratu sastāvdaļa. 14. Upe (svešvalodā). 17. Mājturības priekšmets. 18. Ūdens tilpnes. 19. Pilsopa piederums. 20. Jaunatnes prieks. 22. Miests Vaidavas kras-tā. 23. Skaitlis (austrumu svešvalodā).

Balsienu mikla.

No tālāk uzdotiem 50 balsieniem jā sastāda 19 vārdi, kuru pirmie un trešie burti, no augšas uz leju lasot, izsaka laikmetisku lozungu.

Balsieni:

a - a - at - au - ba - ba - cē - cis - de - dze - dijs - dis - e - ird - iz - is - jums - jums - la - la - li - nā - ne - ne - ne - nī - nis - pran - prat - plen - ro - sa - si - šas - ta - ta - tājs - te - te - ti - tri - ul - va - va - vas - verts - vis - za - zi.

Vārdu nozīme.

1. Mājamatniecības rīks.
2. Upe Kurzemē.
3. Virieša vārds.
4. Spēļu lācītis.
5. Ķermeņa daļa.
6. Nekārtīgs cilvēks.
7. Patikams pēc darba.
8. Redakcijai patikams cilvēks.
9. Ne vienmēr patikama.
10. Mežziņa „palīgs“.
11. Drāmu rakstnieks.
12. Vajadzīga katrā darbā.
13. Latvju gleznotājs.
14. Sanāksmju vieta.
15. Sieviete ar grēkiem.
16. Zeme.
17. Kuplums kokā.
18. Lauku darbarīks.
19. Māju putni.

Zēnu miera ligums.

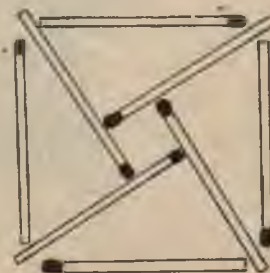
Diviem zēniem iznāca lielāks strīds, kam noteikti vajadzētu beigties ar izkaušanos. Tad Zanim ienāca prātā laba izeja. Viņš teica: „Fricīt, dod ar' man pa ausi, ja tev patīk, es pretim neturēšos, bet tikai ar vienu noteikumu.“ — „Saki noteikumu!“ piekrita Fricis. „Noklāsim uz grīdas avīzi, uzkāpsim abi uz tās un tad, ja vari, sit man, bet ja neiesitīsi, tu man maksāsi 10 fenīnus.“ — Zēni vienojās, bet Fricis nevarēja Zanim iesist, — bija jāmaksā prēmija. Kā tas varēja būt?

Vizītkartes mikla.

LIZA RAIMANE

Eleja

Kā sauc šīs kundzes trīs meitas?

Sērkokļu miklas atrisinājums.
(Skat. „Laikmeta“ Nr. 2.)

KAFEJNICU ZIEDIŅŠ.

„Robis vakar kafejnīcā lūdza manu roku, bet es at-
telcu. Viņš sarūgtināts aizgāja. Par
laimi vēl pēdējā acumirkli paspēju
viņu atsaukt atpakaļ.“

„Val tik drīz tu malnījī savu lē-
mumu?“

„Nē, bet viņš vēl nebija samak-
sājis par kafiju un kūkām.“

Apmierinājums.

„Ja tu zinātu, kādus melus par
mani visiem stāsta Sviesīņa kun-
dze!“

„Labi, ka viņa nestāsta patie-
sību!“

Pie ārsta.

Ārsts: „Pateikšu jums atklāti:
jūsu slimības cēlonis ir dzeršana.“

Slimnieks: „Pasakiet, lūdza-
mi, kā tas būs latīniski, — ziniet,
man sieva prasis...“

Saprotama vēlēšanās.

„Māmiņ, es ļoti vēlētos mazu
brālīti!“

„Kāpēc, dēliņ, tu vēlētos brā-
līti?“

„Tad arī man būtu kāds, ko es
varu iepērt!“

Nāves cēloņi.

„Vai tiešām Dulbura kungs mi-
ris?“

„Jā, no milas un alkohola!“

„Ak no milas arī? Ko tad viņš
tik traki mīlēja?“

„Alkoholu.“

Zēns pie ārsta.

„Tā, un nu, puisīt, pastiep mēli. Vēl tā-
lāk, vēl, vēl...!“

„Vairāk nevar, otrs gals pieaudzis pie pa-
kauša!“

Mazs pārpratums.

Kundzīte ieciet bankā: „Es lūgtu atvērt te-
košu rēķinu.“

„Cik jūs vēlaties iemaksāt?“

„Iemaksāt ne! Es gribu dabūt simts mar-
ku.“

Modernais parādnieks.

„Es neiešu prom, kamēr jūs nesamaksā-
siet savu parādu.“

„Vai jums ir gulta līdzī un produktu kar-
tiņas? Un dodiet šurp pasi, lai jūs varu
ierakstīt mājas grāmatā.“

Neticama saruna.

„Cik jums gadu, ja drikstu jautāt?“

„Divdesmit astoņi.“

„Tik veca jūs nemaz neizskatāties.“

„Patiesībā es esmu vēl vecāka!“

Trūkst pieredzes.

„Jaunkundz, vai jūs arī esat
tajos ieskatos, ka skūpstīties
nav veselīgi?“

„Tiešām nezinu ko teikt: es
vēl nekad neesmu...“

„Ko?... Skūpstīta?“

„Nē, slimojusi.“

Dīzciltība.

Divi amerikāņi lielās ar savu
dīzciltību.

„Mūsu ģimenes arhīvā ir ple-
rādījumi, ka mūsu ciltstēvs at-
radies jau Nomsa šķīrstā.“

„Phe!“ atbild otrs amerikā-
nis. „Manam ciltstēvam toreiz
jau bijusi personīga jachta!“

Priekšnieka kabinetā.

„Kripatīpa kungs, vienreiz jūs
lūdzāt atvaļinājumu, lai palīdzētu
savai sievai pārkravāties uz jūr-
malu, otrreiz, lai apbedītu sievas-
māti, trešo reiz — kad jūsu maza-
jam dēliņam bija masalas, bet kā-
dēļ tagad jums vajadzīgs atvaļinā-
jums?“

„Šoreiz pavisam godīgi — lai
apprecētos!“

Vienīgais netikums.

Viņi novietojušies kafejnīcas vis-
attālākajā stūrīti. Viņi ir laimīgi.
Viņa saka:

„Mīļais, es gribu zināt par tevi
it visu. Vai tu pīpo?“

„Nē.“

„Vai tu dzer?“

„Nē.“

„Vai tev ir bijušas dēkas ar ci-
tām sievietēm?“

„Nekad vēl!“

„Tad tev nav nekādu neti-
kumu?“

„Tomēr viens ir: es meloju.“

PIE TROCKA KAPA.

„Divaini, ka šeit lauku pa laikam dreb zeme. Man šķiet,
tas vīrs tur apakšā smejas.“
(„Simplicissimus“.)

JAUTĀJUMS ČERČILAM.

„Tas bija mūsu pēdējais lielgabala lādīņš. Ko tagad lā-
dēt iekšā?“

(„Lustige Blätter“.)

VIŅA JAUNĀKAIS PROJEKTS.

Čerčils: „Tā, vispirms mēs ierīkosim atbalsta punktu
uz mēness, pēc tam uz Marsa, un tā Vācija būs atkal ie-
lenkta.“
(„Deutsche Illustrierte“.)

VECA JAKA — JAUNS PULOVERIS

Nesen es atradu skapī sen novārtā pames-tu vecmodīgu adītu jaku, stipri bojātām pie-durknēm. Papēmu jaku un, kaut gan ma-šinas adījumu grūti izārdīt, to izārdīju, dzi-ju izvilku caur ūdeni, lai pavediens atkal kļūtu gludens, un ķēros pie jaunā darba. Dzija lieti noderēja jaunam pulloverim, ņe-mot divkāršu pavedienu. Tā tiku pie silta apģērba gabala, kas turklāt izskatījās pil-nīgi jauns un ne ar ko neatgādināja veco jaku.

VIENA ŠĶIPSNA SĀLS

Ko mēs darām ar sāli? Vispirms — dzie-dējam iesnas, kas patlaban ļoti modē. No iesnām var atbrīvoties īsā laikā, ja šad un tad degunā ievieļ sālsūdeni. Bez tam sāls ir lielisks līdzeklis dažādu priekšmetu tīrīšanai. Ar sāli un etiķi piešķir spožumu jebkuŗam misiņa priekšmetam. Tintes trai-pi tūdaļ pazūd, ja svaigam traipam uzber sāli. Salmiakā vai spirtā šķīdināta sāls iz-ņem no drēbēm tauku traipus. Ja mazgā-jamam ūdenim piemēti sāli, melnais audums nezaudē krāsu. Ar sāli var arī atsvaidzināt grīdsegas spožās krāsas. Tāpat sāls ir labs līdzeklis grozu un visu pītu priekšmetu tīrīšanai.

Vecam tērpiem jaunu rotu.

Ļoti iecienīts rotājums šigada modes tēr-piem ir samta lentītes dažādā izstrādājumā un kombinācijās. Lūk, vienkārša vilnas kleitīņa, ko grezno glīts samta lentišu sē-jums krūšu augstumā un trīs tā paša samta podziņas uz katras piedurknes.

SEJA, GAITA, STĀJA

Glīta āriene neatkarājas vienīgi no augu-ma smuidruma, apģērba elegances un skaistu-tuma kopšanas, bet lielā mērā no prasmes — pilnīgi pārvaldīt sejas vaibstus, gaitu un stāju. Ja nebūs šī priekšnoteikuma, tad nelīdzēs ne skaists tērps, ne košs lūpu zīmulis, ne citīga vingrošana. Vispirms jāmacās ap-valdīt sejas izteiksmi. Bieži redzam gluži jaunus cilvēkus dziļām rievām pierē, negli-tu paradumu saviebt muti, šķobīt seju vai piemiegt acis. Liela nozīme ir arī ķermeņa stājai. Tā noteic nevien ķermeņa ārējā veidola iespaidu, bet veido arī cilvēka omu, veicina labu vai nelāgu sajūtu. Kas turas taisns, izskatās drošs un uzticams — tā arī jūtas. Tā tad: jāapvalda vaibsti, mute, piere, rokas, gaita, kustības, stāja — un jūs redzēsiet, kā sevis apvaldišana pārveidos iz-skatu un līdz ar to iespaidos arī jūsu sek-mes dzīvē.

VILNAS DRĒBJU MAZGĀŠANA

Ja mazgājama apģērba gabals stipri ne-tīrs, tad tas pirms mazgāšanas jāizārda. No izārdītajiem gabaliem rūpīgi jānolasa visi diegu galiņi. Traipu vietas jāieziepē ar sausām ziepēm. 180 g sinepju pulvera ieber 6 litros verdoša ūdens, ļaujot ūdenim pa-vārties vēl 2 minūtes, tad izkāš šķidrumu caur kādu drānu. Mazliet atdzesēto ūdeni uzlej vilnas drēbei bļodā. Stingri ieziepē. Skalo vairākos ūdeņos. Kad drēbe izžuvusi, to apklāj ar slapju lupatu, lai tā kļūtu pie-mērota gludināšanai.

SMALKJŪTĪBU ARĪ PRET BĒRNIEM

Kāds piedzīvojums nule aizgājušos svēt-kos mani pamudināja pārdomāt par vecāku un bērnu attiecībām, un proti, par to — vai vecāki arvien ir pietiekami smalkjūtīgi pret bērniem? Ciemojos ģimenē, kur ir seši ga-di vecs puisēns un četru gadu meitenīte. Saruna, protams, ātri pievērsās bērniem, un vecāki nevarēja vien beigt stāstīt par notikumiem bērnu istabā. Dabūju dzirdēt ne tik vien dažādas nerātības, jocīgus notiku-mus un pārpratumus, par ko bija garšīgi jāsmejas, bet drīz vien vecāki izplāpāja arī bērnu mazos noslēpumus, viņu iekšējās dzīves gleznākos un vārigākos izpaudumus. Abi mazie mīluļi pietvikuši un pagalam no-kaunējušies sēdēja savos krēslīšos, pa lai-kam pavērdamies vecākos lielām, izbrīna pilnām acīm. Jo māte, dažu notikumu at-stāstot, to mazliet sabiezināja. Kur te pa-lika takts un smalkjūtība?

Viens no skaistākiem bērna uzticības pierā-dījumiem ir bērna vēlēšanās vecākiem dāvināt to, ko tas darinājis pats. Smalkjūtīgi vecāki saprot, ka bērns ilgojas atzinības no autori-tātes. Viņi ar prieku pieņem katru nieci-ņu, kaut tas tiem nebūtu vajadzīgs, tie ne-paļā un neironizē, viņi sargā sava bērna prieku. Katra bērna attīstībā pienāk mirk-lis, kad tas grib kļūt noderīgs, palīdzēt mā-jā. Tas ir kritisks brīdis. Zināms, sākumā viss izdodas aplam, un cik tad tas ir bēdi-gi, ja māte nepatīk atstumj bērna sāpš ar noraidījumu: „To tu neproti.“ Sekas ir tās, ka starp māti un bērnu izaug siena: bērns jūtas pievilis, nekam nederīgs, atstums un arvien vairāk noslēdzas pats sevī.

Vecāki drīkst lepoties ar saviem bērniem, jā, tas pat ir labi. Bet tas gan ir liels smalk-jūtības trūkums, ja bērnam katrā gadīju-mā „jāuzstājas“. Cik daudz pazīstamās ģi-menēs bērnu, kuriem svētku prieku samaitā dzejoļu skaitīšana, klavieru spēlēšana vie-su priekšā, jo, lūk, mātes iedomībai viesu uzslava, bieži gan liekujota, ir svarīgāka nekā smalkjūtība pret bērna dvēseli.

Cilvēka labā vai sliktā slava bieži vien sakņojas pašā bērnībā. Ja bērni melo, sle-pus mēlojas ar kārumiem vai ņem aizlieg-tas lietas, tad par to vēl nav jābēdājas — tā ir viena attīstības pakāpe. Tomēr bērns rū-pīgi jānovēro, jāpēti viņa dziņu cēloņi, lai varētu labāk virzīt viņa attīstību. Nekad šādas lietas nedrīkst pieminēt svešnieku klātbūtnē — tas ir cilvēka sliktās slavas sā-kums. Bērns jau aprod ar domu, ka citi par viņu domā ļaunu. Vīpš jau ir apzīmo-gots, un vecāki, ko tas uzskatījis par savu balstu, pēkšņi kļūst sveši. Bērns it kā pa-liek viens. Un veltas tad ir vecāku pūles, atgūt bērna uzticību. Bērns nekad neaiz-mirst. Un tad, lūk, gadās, ka vecākiem tik bieži jāsakā: „Vai, kāds tu esi puika. Redzi, kaimiņu Jurītis gan tā nedara.“

Bet kādi ir kaimiņu Juriša vecāki?

VAI VIŅIEM TAISNĪBA?

Nikna sieva ir ka lietaina diena.

(Austrumnieku paruna.)

Laimīgs tas, kam krietna sieva, — tas dzīvos divtik ilgi.

(Goethe.)

Sievietes skaistums ir vismazākais no vi-ņas daļumiem.

(Taleirāns.)

Nicināma ir katra sieviete, kas garlaiko-jas, kad viņai ir bērni.

(Žans Pauls.)

Ir sievietes kā skudras, kuŗas rosoties un tekājot pa zemi nekad nav redzējušas nedz debesis, nedz zvaigznes, — ir citas kā bites, kuŗām darba gaitās ir spārni doti.

(Elza Stērste.)

Siltums fronteī

Fronte un aizmugure, karavīri un civilie iedzīvotāji ir vienoti visciešākām saitēm. Domās un darbos tautas atbalsta savus cīnītājus par labāku un drošāku rītdienu. Aukstajam ziemas laikam iestājoties, no visām malām plūst siltu apģērbu dāvanu straumes frontes karavīriem. Latviešu tauta savu pateicību zemes atbrīvotājiem izteica jau pirmajās jūlija un augusta dienās, dāvājot cimdus un zeķes. Pēc Vadoņa aicinājuma tagad siltu apģērbu sūtījumi fronteī arvien vairojas. Pieņemšanas vietās krājas kažoku un vilnas izstrādājumu kaudzes, gaidot sūtīšanu uz fronti, kur valda 30 grādu sals. Siltajiem apģērba gabaliem līdz iet dāvinātāju siržu siltums un labākie vēlējumi mūsu brīvības sargiem un cīnītājiem.

Tautisks šķivis sudraba kalumā pēc Ed. Vītola projekta.

Sudraba kauss pēc V. Vasariņa projekta.

Tautisks šķivis sudraba kalumā pēc H. Mangolda projekta.

Sudrabkali

Ne vienu reizi vien latviešu mākslas amatnieki ir spēkiem mērojušies ar Rietumeiropas meistariem. Pēdējo reizi 1938. g. starptautiskajā amatniecības izstādē Berlīnē, iegūstot pelnītu atziņu un sparū jaunam darbam. Vērojot vācu un citu tautu sudrabkaļu darbus, latvju sudrabkaļu meistari ir guvuši noteiktu pārliecību, ka darbi veidojami laikmeta garā. Šī laikmeta gars mākslas amatniecībā, arī kalumos, visnoteiktāk izpaužas vācu un italiešu mākslas amatniecības darbos. Klasiski skaidrai, labai formai bez rotājuma vai ar atturīgu rotājumu, katras valsts amatnieki pūlas ielikt savu nacionālo garu. Tādēļ arī latvju sudrabkaļi, sadarbojot ar māksliniekiem - speciālistiem kultivē tautas īpatnību darbu formā un rotājumā.

Metallkaļiem mums senas tradīcijas. Jau senvēstures bagātītie materiāli — bronzas rotu lietas, ne tik vien kā liecina mūsu senču piederību ziemeļģermāņu kultūras strāvai, bet arī izteic latviskā raksta un kompozīcijas īpatnības tautas mākslā. Starp senajiem metālu kalējiem izšķīrāmi šādi amatnieki: rotu kalēji — bronzas, sudrab- un zeltkaļi, varkaļi, dzelzskalēji, vara un alvas lējēji. Gildēm attīstoties, centīgu latviešu amatnieku vārdus sastopam kā starp zeltiem, tā meistariem. Latvju amatnieku neatlaidību un radošo garu nav varējuši salaust ne lētie rūpniecības ražojumi, ne kari. Amatniecība boļševiku šausmu gadā gan stipri dragāta, bet nav iznīcināta. Lielvācijas kārtotajā jaunajā Eiropā arī latvju amatniecība ieklausies lielajā jaunuzbūves darbā.

A. DZĒRVIS

Sudrabkaļis darbu.

Latviešu mākslas amatniecība

Vara un sudraba kalumi, Rīgas mākslas amatniecības skolas darbi.

Sudrabā kalta dokumentu tvertne pēc A. Dzēviša projekta.

Sudrabkaļa darbus izpildījuši J. Bēlīnš un br. Rīdusi.

Vīna servīse sudraba balumā pēc A. Dačeviča projekta.

Sudraba svečturis pēc A. Čiruļa projekta.

Kauss kāldināts sudraba pēc R. Vītoliņa projekta.

Mārtina Līverta komēdija Minhauzena precības Daiļes teātri

Karšu spēles aina. Pie galda, no kreisās: Minhauzens — E. Zile, kņazs Dolgorukovs — R. Kreicums un Oksenstjēns — E. Valters.

Apsvele jaunsaderinātos. No kreisās: Johanna - Elizabete — I. Laiva, Minhauzens, Frederika (vēlākā Krievijas ķeizariene Katrīna II) — E. Kal-dovska, Jakobīne — Liliņa Bērziņa un Nariškins — Art. Filipsons.

Brīvkuņģis fon Minhauzens — Edgars Zile un Jakobīne — Liliņa Bērziņa.

Dzimtenei atgūtie

Ēg. v. Imants Reinholds ar māti lai mīgs, ka atgriezies tēvījā.

Neapraķstāmu ciešanu pilni ir sāpju ceļi, kuŗos daudzus latvju tautas locekļus iedzimis necilvēcīgais bolševisma terrors. Latvietis ar viņam raksturīgo patstāvību, čaklumu un tieksmi pēc labākas dzīves nekad nav varējis iekļauties šo cilvēības grāvēju izgudrotā verdzināšanas sistēmā un židiskiem varas vīriem vienmēr bijis kā dadzis acīs. Tādēļ jau isajā bolševiku valdīšanas laikā Latvijā desmitiem tūkstošus latvju dēlu un meitu no dzimtenes visnecilvēcīgākā kārtā aizdzina uz ziemeļu tundrām un Sibīrijas tukšnešiem. Vēl lielāku skaitu trimdinieku devuši tie latvieši, kas dzīvoja aiz robežas un bolševiku režīmam bija pakļauti visus 24 gadus. Tikai tagad sāk piepildīties arī turienes latviešu ilgas — atgriezties atpakaļ savas tautas kopībā.

Un dzimtene viņus gaida. No bolševisma šausmām izglābto latviešu uzņemšanai Tautas Palīdzība iekārtojusi Rīgā, Alfreda Rosenberga gatvē 27, aizgādniecības mītni. Sniegt pirmo palīdzību ar apģērbu un pārtiku trūkumā un grūtībās novārgušiem, dot iespēju atgūt spēkus un iesākt jaunu dzīvi dzimtenē atgriežtiem — ir šīs iestādes uzdevums. Tās viesmīlīgo pajumti 3 mēnešos baudījuši jau pāri par 200 latviešu, kam izdevies sasniegt dzimteni.

*

Sarunas ar pārnācējiem aizvien noved atpakaļ pie pārciestā, pie mīļajiem, ko asinskārie bēdes nomocījuši vai aizdzinuši nezināmā tālumā.

„Ko jūs šeit Latvijā pieredzējāt tikai pēdējā gadā, tas mums tur aiz robežas dienā bija jāizjūt visus pēdējos 10 gadus,” stāsta Emilija Kuročkina, izim. Visnulis, kas atgriezusies dzimtenē ar 17 g. v. meitu. Viņa cēlusies no latviešu izceļotāju ģimenes. Vīram — dzelzceļniekam bijusi sava mājiņa ap 40 km no Ļeņingradas centra. „Līdz 1930. gadam dzīvojām puslīdz mierīgi, bet pēc tam bolševiki sāka plosīties kā zvēri. Kopš tā laika vairs nav ģimenes, kas nebūtu cietusi. Katru, kuŗu notvēra vēstule apmaiņā ar Latviju, nosūtīja spaidu darbos uz ziemeļiem. Manu vīru 1930. gadā apcietināja. Pēc čēkas cietumā pavadītiem pāris mēnešiem viņš no turienes iznāca vāj-

prātīgs. Ko viņam tur darijuši, neizdevās uzzināt... Bijām priecīgas, kad 10. augustā Leningradas priekšpilsētās ienāca vācu armija. Uzzinājuši, ka esam latvietes, vācu karavīri mūs visādi atbalstīja un palīdzēja nokļūt Rīgā."

Par latviešu kolonistu drūmo likteni Novgorodas guberņā stāsta 45 g. v. Emma Vēneris, kas Latvijā atgriezies ar meitu, meitas vīru Viktoru Reinholdu un 5 g. v. mazdēlu Imantu.

"Viratēvs ar savu ģimeni bija izceļojis no Kurzemes priekš 60 gadiem. Puvos un mežos izplēstie 40 ha zemes deva labu iztiku. Bet tad sākās kolektīvizācija. Mūsu saimniecībai kārta pienāca 1937. gadā. Vīru nosūtīja uz Tālajiem Austrumiem. Kopš tā laika par viņu neko nezinām... Mājas nojauc. Tā boļševiki izpostīja visas 12 turīgās latviešu kolonijas Novgorodas guberņā. Savu atpestīšanu sagaidījām augustā, kad Novgorodu ieņēma vācu armija. Bijām pārsteigti, ar kādu uzmanību un gādību vācu karavīri izturējās pret latviešiem. No savas karavīru devas viņi 3 mēnešus uzturēja mūsu ģimeni. lai gan, atskaitot sīkus pakalpojumus, ar citu neko atmaksāt nevarējām. Vācu karavīri automašīnā mūs atgādāja Rīgā."

Latviešu kolonistu ģimenēs valdījis isti latvisks gars, jo visi jaunākie ģimenes locekļi, kas svešumā dzimuši un auguši, skaidri runā latviski. Pat 5 g. vecais Imants noteikti atbild: „Pie krieviem atpakaļ vairs negribu!”

Varonīgs latviešu jauneklis ir Ansis B., kuram tikai 16 gadu. Viņa tēvs, kalējs no Ventpils rajona, ieceļojis Leningradas apgabalā un iekojis viensētu, bet 1935. gadā, sākoties kolektīvizācijai, vajadzējis to atdot kūdras rūpniecībai. Tēvs pārgājis strādāt kūdras fabrikā.

„Arī man 14 gadu vecam vajadzēja atstāt skolu un sākt darbu fabrikā, jo ar tēva algu vien nevarējām iztikt,” stāsta jauneklis. „Par nopelnīto naudu tomēr maz ko varēja nopirkt. Gaļu vai sviestu pat neredzējām. Pa 2—3 mēnešiem sapēmām 200 g cukura, jo pārējo strādnieku devu fabrikas vadītāji žīdi izbrūvēja un nodzēra alū.

Augustā, vācu armijai tuvojoties, mums pavēlēja evakuēties uz Sibīriju, bet tēvs nepaklausīja, jo gribēja sagaidīt vāciešus. Tad tēvs fabrikā bija arestēts un notiesāts uz 12 gadiem spaidu darbos. To dabūjām zināt tikai pēc tam, kad tēvs jau bija aizsūtīts...”

Boļševiki pa apkārtējiem ceļiem ielenkuši ciemu un tajā palikusi atgriezta 10 vīru liela vācu nodaļa. Vācu karavīrus savā mājā paglābusi B. ģimene. Nakti Ansis pateicis mātei un brāļiem: „uz redzēšanos” un vācu karavīrus pa mežu tekām izvedis drošībā. „Atpakaļ pie boļševikiem gan vairs neiešu,” viņš saka. Kopā ar vācu karavīriem viņš ieradies Rīgā un tagad uzņemts armijas šoferu kursus.

Īstu latvju mātes varoņdarbu veikusi Līdija Rozentāle, kas ziemas salā ar 10 g. v. meitiņu, velkot uz ragaviņām 5 g. v. dēlu, pēc 37 ceļā pavadītām dienām sasniegusi Rīgu. Pārciestās mokas redzamas viņas sejā un nelaikā nosirmojušajos matos. Viņas tēvs, dzimis piltenietis, Novgorodas guberņā iekojis 60 ha saimniecību, bet 1935. gadā notiesāts uz 7 gadiem spaidu darbos un miris. Brālis kalpojis jūras krastu apsardzībā kā vecākais leitnants. 1937. g. Odesā apcietināts un kā „Rīgas fašistiskās jaunatnes biedrs un vācu spiegs” notiesāts uz 2 gadiem 7 mēnešiem spaidu darbos. No turienes atgriezies fiziski un garīgi salauzts.

„Brālis ar savu ģimeni nespēkā palika pusceļā,” viņa stāsta. „Aiz trūkuma un pārpūles man dažreiz acis aizmigloja tumši plankumi, tomēr sasniedzu Ostrovu un no turienes pa dzelzceļu — Rīgu. Liels paldies Tautas Palīdzībai par sirsnīgo gādību.”

Vācu armijas atbrīvotos austrumu apgabalus apceļojusi Tautas Palīdzības sevisku komisija. Simtiem latviešu kolonistu ģimeņu atrastas Vitebskas, Smolenskas, Pleskavas, Polockas un Novgorodas apgabalos. Bet gandrīz visi pieaugušie vīrieši noslepkavoti, aizdzīti spaidu darbos vai aizrauti līdzī bēgošai armijai. Bez apgādniekiem palikušās ģimenes — sievas ar bērniem — tagad jāpārved dzimtenē un jāizglābj. Tas visas latviešu tautas pienākums!

16 g. v. Ansis B., izglābis sevi un 10 vācu karavīrus, tagad mācās par šoferi, lai kā auto vadītājs piedalītos cīņā pret boļševismu.

Klusās vakara stundās dzimteni atguvušie latvieši dalās savos pārdzīvojumos.

ILLUSTRĒTS NEDEĻAS ZURNĀLS „LAIKMETS”. Atb. izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TŪBELIS. Atb. redakcijas vietnieks ALBERTS PRANDE. Zurnāla „Laikmets” redakcija un apgāds Rīgā, Kaļķu ielā 25. Numurs maksā 30 Rpf Abonēšanas maksa par 3 mēn. ar plesūtīšanu — RM 3,50. Abonementu pieņem visās pasta iestādēs. Nākamais numurs iznāks 23. janvārī. Tālruni: Atbildīgais redaktors 22589, redakcija 22914.

Ziema dzimtenes ārēs

3. VII 1942